Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v petek 28. decembra 1934 Štev. 293 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Lira in italijansko gospodarstvo

Radi najnovejših ukrepov fašistične vlade za obrambo lire je gospodarski svet postal pozoren na italijansko valuto. Stalnost lire je bila že tako združena s fašističnim gospodarskim programom, da se fašistična vlada zaveda, da bi trajna oslabitev lire, ki bi imela za posledico razvrednotenje, silno škodila njenemu ugledu med priprostim ljudstvom. Dandanes smo že tako vajeni valutnih tresljajev in kriz, da nas vesti o deflaciji, inflaciji, razvrednotenju valut zadenejo le, kolikor gre za naše resnične gospodarske koristi, ki jih spravlja v igro naznanjena valutna izprememba; nikakor pa ne vežemo z določenim položajem valute tudi vrednosti celotnega političnega sistema. Valuta je samo merilo gospodarskih vrednot države, oziroma vsega naroda. Zato je to merilo lahko prav kratko — nizka valuta, a je narodno gospodarstvo pri vsem tem prav zdravo. To merilo je lahko tudi prav dolgo — visoka valuta, a narodno gospodarstvo kljub temu lahko temeljito šepa. Seveda ostane dejstvo, da vsaka valutna izprememba v katerikoli smeri vselej zadene določen stan, določeno pridobitno panogo, ki trpi, dokler se s pomočjo izven sebe ali z lastnimi žrtvami ne prilagodi novim razmeram.

Francozi, ki so ustalili frank na dejanskem tečaju, kamor ga je spravila borza, in to precej izpod tečaja lire, so pokazali, da je zdravo gospodarstvo mogoče tudi z nižjo valuto; nasprotno je italijanska valutna politika dokazala, da visoka valuta nikakor ne ustvarja vselej zdravega gospodarstva. Danes tudi fašistični gospodarstveniki priznavajo, da je bila lira ustaljena previsoko; stabilizacija na previsokem tečaju je avtomatično dvignila cene italijanskih industrijskih izdelkov in s tem zmanjšala konkurenčno silo italijanske industrije na mednarodnem trgu. Niti z vsem birokratičnim aparatom, kakor ga more imeti v rokah edino diktatura, ni mogla fašistična vladavina pri svoji najboljši volji z neposrednim uravnavanjem cen in celo najemnin popraviti svoje prvotne napake, da je namreč ustalila liro na previsokem tečaju.

Nazaj ni bilo mogoče. Mussolini je v svojem govoru v Pesaru (avgusta 1926), ki ga fašistični letopisci kaj radi nazivajo »zgodovinskega«, slovesno naznanil ustalitev lire; decembra naslednjega leta je svojo obljubo tudi izpolnil. To je bila bitka za liro, prav za prav zmagoslavje, obdano s takšnim zunanjim bleskom, da se je moral tudi najbolj priprost Italijan prepričati, da je bilo šele tedaj italijansko gospodarstvo rešeno in da je tedaj napočila nova doba gospodarskega procvita, in sicer prav na tem visokem tečaju lire. Govorniki so na shodih s ponosom primerjali tečaje lire in francoskega franka in ugotavljali, da je italijanska lira mnogo več vredna, kakor denar bogatega francoskega naroda; po novem tečaju je bilo treba namreč plačati 134.34 frankov za 100 lir.

Kako naj zdaj fašistična vlada stopi pred ponosnega Italijana in naj pred njim prizna, da je bilo njegovo napihovanje pred Francozom brez stvarne podlage? Dejstvo je, da fašistična vlada vztraja pri prvotnem sklepu, da ohrani zlato valuto in ne razvrednoti lire. To dokazuje tudi uvedba devizne zapore; njeni učinki se že čutijo, saj se je lira že nekoliko popravila, čeprav ni dosegla zlate paritete. (Kotacija v Parizu 129.60, pariteta 134.34.)

Nikdo ne odreka ital. finančnikom in gospodarstvenikom temeljitega tehničnega znanja. Vprašanje je seveda, v kolikšni meri ga lahko izrabljajo pod fašistično vladavino, ki ima določene politične smotre, ki so nad gospodarskimi; prav v tej podrejenosti gospodarskih interesov političnim, ki so menda predvsem mednarodnega značaja, je treba iskati vzroka organskega bolehanja italijan. gospodarstva. Že dr. Beneš je te dni govoril o gospodarski avtarkiji z militarističnim ozadjem. Tudi rimski protokol o gospodarskem sodelovanju Rima, Dunaja in Budimpešte ima predvsem politično ozadje in ne vpliva povoljno na italijanske trgovinske odnose z najbližjimi sosedi, katerih razvoj bi bil bolj v skladu z naravnim ustrojem italijanskega gospodarstva. Tako smo prišli do prve organske hibe v italijanskem gospodarstvu, to je velika pasivnost trgovinske bilance. Naj navedemo tudi nekaj številk iz prejšnjih let, ki se posebej kažejo, kako se je skrčil ves obseg italijanske zunanje trgovine:

Leto	Uvoz (v milj. lir)	Izvoz (v milj. lir)
1927	20.369	15.615
1928	21.920	14.559
1929	21.300	14.889
1930	17.347	12.119
1931	11.643	10.210
1932	8.268	6.812
1933	7.413	5.980
1934 (11 mes.)	6.879	4.694.

V prvih 11 mesecih 1934 je znašal torej primanjkljaj nad dve milijardi lir. Čeprav je trgovinska bilanca pasivna, bi plačilna bilanca lahko bila aktivna, ako bi primanjkljaj trgovinske bilance krile druge postavke plačilne bilance. Toda neprestano upadanje zlate rezerve, ozir. zaloge deviz kaže, da tudi aktivne postavke italijanske plačilne bilance čedalje bolj pešajo. Dohodki iz prevoznin italijanskega brodovja po informacijah pariške »Information« upadajo; prav tako nazadujejo denarne pošiljke italijanskih izseljencev, kakor tudi dohodki italijanskega kapitala, naloženega v inozemstvu. Dohodki tujskega prometa so bili v zadnjih dveh letih razmeroma dobri; tu se je gotovo pokazal tudi blagodejen vpliv sv. leta na italijanske finance. Tujski promet je prinesel Italiji v teh letih povprečno 1 milijardo na leto. V bodoče si Italija seveda ne more obetati tako velikega tujskega prometa, ker je življenje v Italiji še vedno drago.

O nihanju italijanskega gospodarstva pričajo številke o izpremembi deviznih zalog pri narodni banki »Banca d'Italia«. Leta 1929 so znašale te zaloge še 5 milijard lir, a danes komaj še 27 milijonov. Leta 1933. se je zlata rezerva povečala samo od 5 na 7 milijard — medtem, ko je devizna zaloga 5 milijard skoro vsa pošla. Padanje zlate rezerve je bilo letos kar vznemirljivo. Februarja je znašala še nad 7 milijard, maja 6.5 milijarde, septembra 6.25 in novembra še 6 miljard in 7. decembra komaj še 5.769 milijonov. Obramba lire je torej stala težke milijone.

Za fašistično gospodarstvo so vsekakor značilna tudi neprestana notranja posojila. Fašistični tisk se z uspehom teh posojil ponaša, seveda pri tem ne omenja, na kakšen način zbobnajo ta denar skupaj in zakaj ga država porabi. Notranji dolg neprestano narašča in državnemu gospodarstvu se vleče od proračuna do proračuna lep primanjkljaj kakih 4 milijard. Gospodarska bremena, ki jih stavi fašizem na ramena davkoplačevalcev, so težka. Mussolini tega niti ne skriva in trdi, da so za uresničitev fašističnih idej potrebne žrtve. Tu je treba odgovoriti na dve vprašanji: Ali so te ideje toliko vredne, da odtehtajo tolikšne žrtve? Ali bo italijansko gospodarstvo lahko preneslo te materialne žrtve? Ali so n. pr. stroški za oboroževanje sorazmerni s potencialom italijanskega gospodarstva? Ali ni na vsej tej zunanji veličini fašizma vendar nekoliko preveč pavovega perja?

Nov francosko-italijanski načrt

Pakt med Italijo, Francijo, Nemčijo, ČSR, Madjarsko in Jugoslavijo

London, 27. dec. b. Po informacijah diplomatskega sotrudnika »Daily Telegrapha«, ki jih je dobil na najbolj merodajnem vladnem mestu, se pripravlja italijansko-francoski načrt, ki ima namen, da ustvari srednje-evropski varnostni sistem z

Angleški zunanji minister Simon, ki je zasnoval pakt šestih držav

istočasnim jamstvom avstrijske neodvisnosti. Isti sotrudnik povdarja, da je Anglija ta načrt sprejela in da ga bo tudi podpirala.

V tej smeri se je že preteklo soboto dosegel popolen sporazum med angleškim zunanjim ministrom sirom Johnom Simonom in francoskim zunanjim ministrom Lavalom. **Gre le še za nekatere podrobnosti, ki se bodo proučile pri obisku francoskega zunanjega ministra Lavala ter ministrskega predsednika Flandina v Londonu, ki se bo izvršil še pred Lavalovim potovanjem v italijansko prestolico.**

Italijansko-francoski načrt gre s stališča, da predstavlja neodvisnost Avstrije danes eno izmed najvažnejših vprašanj srednje-evropskih problemov in da bo po njegovi rešitvi popolnoma odprta pot za rešitev vseh ostalih evropskih vprašanj. Pakt naj bi podpisalo 6 držav in sicer Italija, Francija, Češkoslovaška, Nemčija, Madjarska in Jugoslavija. **Prvi predpogoj tega pakta je po informacijah »Daily Telegrapha« pozitiven rezultat francosko-italijanskih pogajanj, ki se po današnjih informacijah »Timesa« razvijajo še vedno zelo ugodno. Daljni predpogoj za sklenitev pakta šestih držav pa je po trditvi tega lista tudi italijansko-jugoslovansko zbližanje.**

Kar tiče Nemčijo, izraža isti sotrudnik svoje prepričanje, da je tak pakt brez njenega sodelovanja nemogoč, ali pa vsaj odvisen od tega, kako se bodo razvijali francosko-nemški odnosi po končanem plebiscitu v saarski oblasti. Danes se po mnenju »Daily Telegrapha« ne more niti od daleč predvideti, kako se bodo ti odnosi razvijali. Vsekakor bo Nemčija povabljena, da k temu paktu pristopi.

Madjari pripravljeni

Praga, 27. dec. b. V mednarodnih diplomatskih krogih je vzbudil veliko pozornost razgovor budimpeštanskega dopisnika »Prager Tagblatta« s češkoslovaškim poslanikom v Budimpešti Milošem Kombrom. Splošno se povdarja, da je značilni intervju budimpeštanskega poslanika mnogo večjega pomena celo od svoječasnih znanih Masarykovih izjav, vsled česar se lahko s pravico smatra kot začetek novih pogajanj v srednji Evropi.

Velik optimizem: Vse se bo rešilo!

Francija in Italija prijateljici - Vzhodni pakt in pakt šestih držav Nemčija in Francija se spravita - Prijateljstva vsenaokrog . . .

Pariz, 27. dec. c. Rimski dopisnik »Paris Soir-a« sporoča svojemu listu, da italijanski vladni krogi pričakujejo, da bo Laval obiskal Rim 3. ali 5. jan. Hkrati s to vestjo levičarskega »Paris Soira« piše nocojšnji poluradni »Temps«, da je pričakovati, da bo Laval v najkrajšem času odpotoval v Rim. **Člankar pravi v svojem uvodniku, da je razpoloženje med obema narodoma odlično in da ni bila želja za sporazum med Francijo in Italijo nikdar tako iskrena kakor danes. Najlepši znak za to je dejstvo, da so danes vsi francoski oblastni odbori v začetku svojega zasedanja soglasno sprejeli resolucijo, v kateri izražajo svoje iskrene želje, da bi se francoski in italijanski narod zbližala. Člankar pravi, da so ti oblastni odbori nekak pravi izraz francoskega ljudstva in da je to značilno, da ti odbori kot najpristnejše notranjepolitične ustanove posegajo na tako lep način v delo zunanjega ministra Lavala.**

V istem smislu pišejo ang. listi »Daily Herald« trdi, da so razgovori med Francijo in Italijo že tako napredovali, **da je samo še vprašanje časa, kdaj se zaključi ta sporazum uradno. Vprašanja francosko-italijanskega razmerja so že vsa razčiščena. Sedaj se išče samo še kar najbolj širokogrudna rešitev vseh evropskih problemov. Zato list pravi, da je prav gotovo, da bo Laval začel takoj po svojem potovanju v Rim in po plebiscitu v Posaarju voditi pogajanja z nemško vlado.**

To je nujno zaradi tega, ker se mora čim prej skleniti vzhodni pakt in urediti vprašanje avstrijske neodvisnosti. Ko se bo to uredilo, se bo obenem morala skleniti med Francijo, Nemčijo, Italijo in Anglijo konvencija, **ki bo Nemčiji morala dovoliti oboroževanje, a zahtevati od nje vrnitev v Ženevo.**

Diplomatski urednik »Daily Telegrapha« pa piše, da je Laval dozdaj dosegel toliko uspehov, da je neizbežno, da uspe tudi v Rimu. Lavalova delavnost v Ženevi je dokazala, da francoska zunanja politika nikakor ne stremi za hegemonijo v Evropi, ampak išče predvsem harmonične rešitve vseh problemov, ki so na dnevnem redu. **Zato je pričakovati, da bo tudi delo zbliževanja z Nemčijo uspešno končal.** Člankar izjavlja, da je informiran, da bo tudi avstrijsko vprašanje v prihodnjih štirinajstih dneh ugodno rešeno po garancijskem paktu šesterih držav.

Radi vsega tega francosko časopisje enodušno zaključuje, da se je mednarodni položaj proti koncu leta znatno zboljšal. Francija je lahko ponosna na to, da je bilo ravno delo Lavala tisto, ki je k temu pomirjenju največ doprineslo.

Tudi Hitler išče sporazuma

Pariz, 27. decembra. b. »Journal« prinašala informacijo svojega berlinskega dopisnika, glasom katere namerava Hitler črtati iz svoje knjige »Mein Kampf« poglavja, v keterih ostro govori o Franciji in razodeva agresivne težnje Nemčije proti Franciji. Hitler je sklenil to storiti radi tega, ker se je v zvezi, ki je vzpostavljena med bivšimi bojevniki Nemčije in Francije, pokazala potreba, da Hitler izbriše še zadnjo aluzijo na nasprotje Nemčije proti Franciji.

Obsežna zarota proti krvavemu režimu Stalina

Vsa ljeningrajska mladina v taboru Zinojeva - Strah trinogov pred lastno stranko

Moskva, 27. dec. Marilec Kirova, Nikolajev, je bil danes obenem z ostalimi 13 obtoženci predan posebnemu vojnemu sodišču. Preiskovalni sodnik je predal sodišču, ki bo sodilo, tri velike svežnje dokazilnega materijala. Vsak od teh svežnjev obsega nad 300 strani.

Obtožnica trdi, da so obtoženci, ki so vsi politični pristaši opozicijonalne skupine Zinovjeva, pripadali teroristični skupini, imenovani »ljeningrajski centrum«, ki je že dolgo časa uživala podporo Zinovjeva in njegovih političnih somišljenikov. **Morilec Kirova, kakor tudi Antonov in Zvezdov, ki so vedeli, da so razen atentata na Kirova pripravljeni še drugi atentati, predvsem na Stalina, Molotova in Kajganoviča, so pred sodiščem izpovedali vse podrobnosti. Teroristična organizacija je imela nalogo, da po navodilih Zinovjeva in njegovih tovarišev zruši sedanji sovjetski režim, na vodstvo sovjetske politike pa bi morali priti Zinovjev, Kamenev in Trocki.**

Ta organizacija je — tako pravi obtožnica dalje — **že pred 4 leti izdelala načrt, da odstrani Stalina.** Dalje trdi državni pravdnik, da je imel atentator na Kirova dobre zveze z generalnim konzulom neke inozemske države v Ljeningradu ter da je od tega konzula dobil 5000 rubljev, od katerega zneska si je on zadržal 500 rubljev, medtem ko je 4500 rubljev dal na razpolago organizaciji. Obtožnica dalje trdi, da je isti diplomatski predstavnik izjavil, da je pripravljen posredovati pismene zveze med teroristično skupino in Trockim v inozemstvu.

Važna je tudi ugotovitev, da je **bila vsa komunistična mladinska organizacija v Ljeningradu, koje vodja je pred vojaško sodišče postavljeni Šacki, zapletena v zaroto proti Stalinu. Zato se zdaj po vsej Rusiji vršijo preiskave po pokrajinskih tajništvih komunistične stranke in bo režim izvedel najtemeljitejše čiščenje z najbrezobzirnejšimi sredstvi.**

Stalin zahteva izročitev Trockega

Pariz, 27. dec. b. Po vesteh iz Moskve bo zahtevala sovjetska vlada od Francije izgon in izročitev Trockega. Kakor znano, živi Trocki v srednji Franciji v nekem kraju, ki je znan le oblastem. Ker se zelo strogo kontrolira vsa pošta Trockega in ker ni bil Trocki v zadnjem času v zvezi s sumljivimi elementi, je malo verjetno, da bi Francija ugodila želji prijateljske sovjetske vlade.

Tudi Ukrajina vsa proti diktatorju

London, 27. dec. b. »Times« poroča iz Rige, da je v Ukrajini odkrita zarota, ki je šla za tem, da se proglasi neodvisnost Ukrajine. V to zaroto so vmešane ukrajinske komunistične strankarske organizacije. Izvršile so se že številne aretacije. Med aretiranci niso samo funkcijonarji stranke, temveč tudi veliko število univerzitetnih profesorjev.

Kaj sodi nepristranski opazovalec

Newyork, 27. dec. TG. Ugledni »Monitor Boston«, ki je znan po svojih zanesljivih informacijah in nepristranskih sodbah, ki jih dobiva iz Rusije, piše o senzacionalnih dogodkih v Rusiji sledeče:

»Nihče ne jemlje resno trditve vladnih krogov, da je v zaroto Zinovjevivih somišljenikov zapleten »inozemski konzul«. Neresnost te trditve se razvidi že iz tega, da se ne imenuje država, katero naj bi ta konzul zastopal. Nikolajevu je bila ta izpoved brez dvoma v zaporu z znanimi metodami sovjetske policije izsiljena. Tudi v prejšnjih aferah, ki jih je inscenirala sovjetska vlada, se je govorilo o »inozemskih faktorjih«, kar se je pa vsakokrat izkazalo kot policijski trik. Tudi v krivdo Trockega nihče ne verjame, Zinovjev sam pa je brez dvoma nedolžen, ker ga niti državni pravdnik ne upa obtožiti.

Ves proces je insceniran od režima, ki je komaj čakal na priliko, da se iznebi celokupne opozicije. Stalin hoče na ta način zasigurati izvedbo svojega programa. Z ozirom na to, da se rusko ljudstvo da zelo lahko terorizirati, bo proces tudi dosegel svoj namen, da bo namreč utrdil Stalinov položaj in da bodo na januarskem kongresu komunistične stranke sprejeti vsi predlogi in načrti Stalina. Režim bo mogel na ta način trditi, da »vse rusko ljudstvo stoji za njim«.

Druga seja vlade

G. Nedeljković vpokojen

Belgrad, 27. dec. m. Davi so se vrnili v Belgrad vsi ministri katoliške vere. Popoldne ob 18 je bila druga seja Jevtićeve vlade, ki je trajala do 19.45. Po vladni seji je finančni minister Stojadinović sporočil navzočim časnikarjem, **da sta oba dosedanja pomočnika finančnega ministra, inž. Stanoje Nedeljković in Vitomir Konstantinović, vpokojena ter da bo jutri imenovan nov pomočnik finančnega ministra.**

Vpokojen je tudi na predlog notranjega ministra Velje Popovića dolgoletni upravnik mesta Belgrada **Manojlo Lazarević.** Za vršilca dolžnosti upravnika do imenovanja novega upravnika je določen dosedanji pomočnik upravnika mesta Belgrada Dušan **Filipović.**

Seja poslancev in senatorjev Narodnega kluba, ki je bila sklicana za 27. decembra v Zagreb, je odpovedana in se bo vršila 5. januarja.

Znižanje režijskih voznih cen

Belgrad, 27. dec. m. Z odlokom prometnega ministra inž. **Vujića** je znižana cena režijskih voznih listkov od 20% na 10%, kakor je to bilo prej.

*

Razprava proti morilcem blagopokojnega kralja

Marseille, 27. decembra. b. **Davi je prišel semkaj bivši ministrski predsednik in zunanji minister Paul Boncour, ki bo zastopal našo kraljico-vdovo na razpravi proti sokrivcem atentatorja Georgijeva. Boncour ostane v Marseilleu nekaj dni, da prouči vse akte in stopi v zvezo s preiskovalnim sodnikom. Vse kaže, da bo prišlo kmalu do razprave.**

Zopet kriza v nemški nacionalsocialistični stranki

Pariz, 27. decembra. O najnovejših dogodkih, ki so se odigrali v Nemčiji tik pred božičnimi prazniki, prihajajo iz Berlina zelo nasprotujoče si vesti. Nemški tisk ne sme radi cenzure o vsem tem ničesar poročati, na drugi strani so tudi inozemski dopisniki pod strogim nadzorstvom. Čeprav ni mogoče vseh vesti do potankosti kontrolirati, je gotovo, da je med državno vojsko Reichwehrom in narodno-socialističnimi formacijami SA in SS izbruhnil nov spor. Ne gre več samo za borbo med dvema oboroženima silama, ampak spor ima globlje socialno ozadje. Kakor v dnevih pred 30. junijem, tako se danes zopet borita za premoč Reichswehr kot nositeljica vojaške sile in braniteljica socialnih privilegijev, ki so jih deležni junkerji in predstavniki velekapitala in veleindustrije, in revolucijonarne sile, ki se zbirajo v SA, inzahtevajo, naj Hitler izpolni svojo staro obljubo socialni revoluciji.

V noči med 20. in 21. dec. so v Berlinu v Bendlerstrasse nenadoma opazili nenavadno gibanje, ki je slično mobilizaciji. Avtomobili polni vojaštva so pričeli krožiti pred vojnim ministrstvom in policija se je pojavila v močnih oddelkih. Vse straže so z vso naglico ojačili. Čemu vse to? so se spraševali mirni meščani. Nemška vlada ni mogla prikriti te mobilizacije v manjšem obsegu in je izdala obvestilo, da je vojni minister Blomberg priredil svečan obed kot božičnico in da bilo radi tega treba zavarovati goste v njegovi palači. Tej razlagi javnost seveda ni verjela.

V vestah nemških emigrantov, ki sledijo dogodkom v Nemčiji z vso pozornostjo, so pričele krožiti vznemirljive vesti o dogodkih v Berlinu. **Tako na primer poroča njihov list »Weltbühne«, da so se v Nemčiji ponovili junijski dogodki v zmanjšanem obsegu.** V času med 1. in 15. dec. naj bi bilo umorjenih kakih 200 nemških osebnosti. Med temi žrtvami naj bi bili znani narodni socialisti Brückner, šleski namestnik, Heinz Auenstein, Röhmov prijatelj, in stotnik Pfeffer, znani narodnosocialistični miličnik. Kakih 3000 članov SS Schützen Staffel, to je elitne narodne soc. čete), naj bi bilo razoroženih.

»L'Echo de Paris« poroča, da stoje zdaj Adolf Hitler, Göbbels in Göring povsem ob strani in vodi obračunavanje proti socialnim revolucionarjem iz SA in SS komandant Buch iz Karlsruhe. On se je baje že pred 3 tedni razgovarjal s Hitlerjem o končnem obračunu z revolucionarnimi voditelji. Akcijo vodi zdaj rjava hiša v Monakovem. Buch se je lotil svojega dela najprej na Bavarskem, nato ga je nadaljeval v Šleziji in dovršil končno v Berlinu.

Čeprav je treba te podrobnosti vzeti na znanje s potrebno rezervo, je gotovo, da stojimo pred novim izbruhom strasti, ki so se nabirale v vrstah socialnih revolucionarjev na eni strani in v predstavnikih sedanjega političnega reda, katerega nositeljica je v prvi vrsti Reichsweh, na drugi. Že izjava **vojnega ministra Blomberga dopisniku »Associated Press« vsebuje priznanje, da računi med Reichswehrom, ki se smatra za edino odločujočo vojaško silo v državi, in ostalimi oboroženimi organizacijami, to je SA in SS, še niso poravnani.** Blomberg je namreč izjavil, de se po 30. juniju v vrstah SS ne igrajo več vojake. Neuklonljiva volja kancelerja je, da sme edino Reichswehr nastopati kot oborožena sila v državi. S tem pojmovanjem se baje strinja tudi novi načelnik SA, g. Lutze.

Če so napadalne čete SA pričakovale izpolnitev socialnih revolucionarnih obljub, ki so jim jih dajali narodni socialistični voditelji, preden je Hitler prišel na oblast, imajo danes vzroka dovolj, da so nezadovoljni. Dejstvo je, da Hitlerjeva vlada ni izvedla napovedanih socialnih reform, bodisi zaradi težkega finančnega in splošnega gospodarskega položaja v državi, bodisi zato, da ohrani pri sedanji moči veleindustrijo, ki jo nujno potrebuje za oboroževanje. **Gospodarsko in finančno politiko vodi danes g. Schacht, ki je pravi gospodarski diktator.** Dr. Schacht ni pristaš narodno-socialistične gospodarske ideologije, kakor jo je formuliral znani Gattfried Feder v 25 točkah že leta 1922, pač pa je bližje kapitalistični ideologiji. Dr. Schacht uživa zaupanje veleindustrije in kot takšen je proti radikalnim soc. reformam v državi. Propovedniki čistih nar.-socialističnih idej na gospodarskem in socialnem področju so se morali umakniti. Gottfried Feder sam je bil celo izključen iz stranke. Pristaši nacionalistične stranke, ki jo je nekdaj vodil veleindustrijec Hugenber, so si s pomočjo Schachta priborili važne listnice v vladi. Tako vodi resor pravde nacionalist Gürtner in komisar za odločevanje cen je drugi nacionalist Gördeler. Poleg Federja in Franka se je moral umakniti tudi Darrè, to je vse osebnosti, ki so hotele eksperimentirati z nemškim gospodarstvom po narodno-socialističnih načelih.

Doslej še ni jasno, kakšno stališče zavzema kancler Hitler v novem sporu, ki je izbruhnil med Reichswehrom in SA. Gotovo je, da bo skušal vplivati pomirjevalno. Nikakega dvoma ni, da ti spori slabijo udarno moč narodno-socialistične Nemčije navzven. General Göring je nedavno smatral za potrebno, da je dopisniku angleškega dopisnega urada »Reuter« izjavil, da se 30. jun. v Nemčiji ne bo več ponovil. Göring je s tem posredno podal nov dokaz, da v vrstah SA in tudi SS še vedno vre.

V gospodarstvu zmaguje reakcija

Berlin, 24. decembra. Izključitev **Gottfrieda Federja** iz stranke je mnogo važnejši in dalekosežnejši politični dogodek, kakor se zdi na prvi pogled. Treba je namreč vedeti, da ni bil Adolf Hitler, ampak Feder tisti, **ki ji stvaritelj gospodarskega programa narodne socialistične stranke.** Zato so hitlerjevci Federja navadno imenovali kar »staro mater« stranke. Kako važno vlogo je Feder igral pri snovanju narodnosocialistične ideologije, nam popisuje Hitler sam v svoji knjigi »Mein Kampf«.

Tu Hitler pravi, da je imel izredno srečo, da se je sešel z inžinerjem Federjem. Kajti, pravi, od njega sem prvič slišal razlikovati kapital, ki grabi, in kapital, ki ustvarja. S tem sem našel geslo, ki mi je bilo za snovanje stranke potrebno. Feder je Hitlerja vpeljal tudi v skrivnost obrestnega kapitala, o njegovem ustroju in razmahu. Tudi to znanje je Hitlerju silno koristilo pri njegovi politični propagandi in borbi zoper kapitalizem.

Z izgonom Federja iz stranke se je pa več kot jasno pokazalo, da tudi z gospodarskim programom stranke, na katerega je nasedlo milijone ljudi, nič ne bo. Gospodarski program bo enostavno pokopan ali ga vsaj nihče ne bo smel več resno spomniti. Izgon Federja iz stranke in izločitev Kruppa pomenja, da je na celi črti zmagal Schacht, predsednik državne banke, ki ga je svoje dni na to mesto postavila težka industrija. Schacht bo s tem postal eden najodločilnejših činiteljev Hitlerjeve Nemčije. Aretacija Brückerja, ki je Šlezijo pridobil za narodni socializem, in številne, zaenkrat še skrivnostne aretacije v Berlinu pa dokazujejo, da gre za novo čiščenje v stranki, le da je tokrat nekrvavo.

Izmed najbližjih sodelavcev Hitlerja ni nihče prizadet. Hess je tako vdan, da vse življenje hoče ostati edinole namestnik svojega gospoda. Tudi Goebbels in Göring sta se navidez sprijaznila, čeprav ves svet ve, da bi Hitlerjevo mesto, ako bi se kdaj kaj pripetilo, brez dvoma zasedel Göring in nihče drugi.

Mussolini o odnošajih med Cerkvijo in državo

»Katoliška cerkev prihaja tudi iz najtežjih bojev nepoškodovana

«Osservatore Romano« objavlja v daljših posnetkih misli Mussolinija o odnošajih med Cerkvijo in državo, ki jih je priobčil za božič v pariškem »Figaro«.

Mussolini svari v tem članku z nenavadno resnimi besedami državnike, naj se nikar ne spuščajo v kakšne proticerkvene boje, ki so še vedno, »kot to dokazuje zgodovina od Dioklecijana pa do Bismarcka, končali s porazom kulturnobojne države in tako tudi končati morali. Kajti boj proti Cerkvi je boj proti nečemu, česar ne moreš nikoli zgrabiti, česar se nikoli ne moreš dotakniti, je odprt boj proti duhu tam, kjer je duh najglobljí in najnotranjejši. Za vse čase je že dokazano, da niti najbolj ostro orožje, ki ga je mogla katera država uporabljati v boju proti Cerkvi, ni bilo sposobno prizadeti Cerkvi smrtnih ran. Katoliška cerkev prihaja tudi iz najtežjih bojev vedno nepoškodovana.«

»Države lahko zmagujejo nad državami, lahko tudi svoje zmage izkoristijo, odjemljejo drugim državam ozemlja, zahtevajo od njih vojne odškodnine, jim lahko tudi vsiljujo svoje lastne politične in gospodarske režime. Če je pa nasprotnik vere, potem odpade v tem boju vsak tak odločen cilj. Samo pasivni odpor duhovništva in vernikov zadostuje, da odbije še tako ljute napade države.«

Mussolini opozarja še enkrat na poraz, ki sta ga doživela Napoleon in Bismarck ter pristavlja: »Bedasta misel, da bi hotel ustvariti neke vrste državno vero, ali da bi vero podredil državi, nikdar ni prestopila praga mojih možganov. Država nima dolžnosti, da preizkuša nove evangelije in nove verske dogme, da podira stare pojme o Bogu in jih nadomešča z novimi, ki jih baje diktirajo oziri krvi, plemena ali zahtevajo megleni pojmi o nordijskem človeku.«

Mussolini razpravlja nato načela, ki jih je fašistična država uveljavila pri ureditvi odnošajev med Cerkvijo in državo. Mussolini pravi, da je izbral med dvema načeloma, to je med nevedno brezbrižnostjo po ameriškem zgledu, in med miroljubnim sporazumom, ter se odločil za poslednje. Dosegel je dejanske uspehe. Započelo se je prisrčno sodelovanje med obema oblastima, ki imata vendar skupne cilje.

Zanimivo je, kako Mussolini pri vsem svojem povdarjanju avtoritete fašistične države vendar Cerkvi priznava neomejeno avtoriteto v njej lastnem področju. »Lahko se pripeti, da obe oblasti trčita druga na drugo. V tem primeru je sodelovanje zaželjeno, izvedljivo in prinaša velike koristi.« Toda država, ki se hoče obvarovati pred vsakimi duhovnimi cepitvami svojih državljanov, se ne sme vtikati in vmešavati v čisto verska vprašanja. Pogled po svetu je Mussoliniju dal mnogo novih dokazov, da ima država sicer prav, da povdarja svojo avtoriteto tam, kjer je njeno področje, a da se mora skrbno ogibati vprašanj, ki ležijo izven njenega področja in o njih nima in nobenega pojma imeti ne more. Vse one države, ki te resnice niso razumele, so še našle priliko, da so svojo zmoto uvidele in jo tudi s kesom priznale.

Italija se umika

Rim, 27. decembra. b. Kot odgovor na abesinske proteste je agencija Stefani objavila danes poročilo, v katerem italijanski odgovorni krogi najodločnejše zanikajo trditev, da so italijanske čete prodrle na abesinsko področje. V poročilu se nadalje tolmači, da napadeno področje spada v italijansko interesna sfero. **Sum abesinske vlade, da bo Italija izvršila nove napade, je neupravičen. Italija ne namerava izvršiti prav nobenih vojnih operacij.** Italijanska vlada zahteva samo reparacije za storjeno škodo in je tudi pripravljena pričeti z delom za razmejitev med Abesinijo in Somalijo, zahteva pa, da ji da abesinska vlada zahtevano zadoščenje.

Mussolini prevzel še eno ministrstvo

Rim, 27. dec. c. **Danes je izšel ukaz, da prezema Mussolini resor kolonialnega ministrstva.** Dosedanji kolonialni minister, general de Bono, je bil imenovan za guvernerja italijanske Somalije in Eritreje. Obe koloniji bosta odslej naprej združeni pod generalovim vodstvom in se bosta uradno imenovali Italijanska vzhodna Afrika.

Komunisti na Japonskem

Berlin, 27. dec. AA. DNB poroča iz Tokija, da so japonske oblasti v Nagoju, kjer je glavno središče japonske vojne industrije, odkrile obsežno in spretno zasnovano prevratno organizacijo komunistične stranke. Dosedaj so aretirali 157 oseb.

Čankajšek čisti

Šanghaj, 27. decembra. AA. Maršal Čankajšek je sklenil, da s končno ofenzivo uniči kitajske komuniste. V to svrho pripravlja ofenzivo z močnimi oddelki. Izdal pa je tudi že vse potrebne upravne odloke. Tako je odstavil nesposobne in nezanesljive generale in očistil višjo upravo, iz katere je izgnal vse korupne elemente.

Peking, 27. decembra. AA. Po nalogu oblasti so na javnem trgu sežgali več kot 10.000 knjig in spisov, po večini komunistično-propagandne vsebine.

Göring se poroči

Pariz, 27. dec. AA. Po poročilu neke tukajšnje agencije kaže, da se bo predsednik pruske vlade Göring v kratkem poročil z znano nemško igralko Sonnemann. Nevesta je nastopala z velikim uspehom na raznih nemških odrih in je zaslovela tudi kot filmska igralka.

Roosevelt proti inflaciji

Washington, 27. decembra. AA. Predsednik USA Roosevelt pripravlja novo poslanico za poslansko zbornico in senat. Vse kaže, da jo bo prečital v obeh domih 4. januarja. V njej bo Roosevelt pojasnil svoje stališče napram perečim gospodarskim vprašanjem. Poučeni krogi trde, da bo Roosevelt v tej poslanici odločno proti vsaki novi inflaciji.

Redek zgled državniške modrosti

Newyork, 27. decembra. AA. Republika Panama je sprejela nov carinski zakon. V veljavo stopi 1. junija prihodnjega leta. **Z njim bo ukinila uvozne carine za kakih 600 predmetov.** Republika Panama bo s tem dejansko uvedla sistem svobodne trgovine.

Gospodarska kriza v Franciji

Pariz, 27. decembra. AA. V izvajanju zakona za ozdravljenje žitnega trga je vlada sklenila nakup prve tranše enega milijona kvintinov žitnih zalog in izvoz prvega kontingenta enega milijona kvintalov žita. Nakup se bo izvršil meseca januarja.

Avtonomija v Anamu

Saigon, 27. decembra. AA. Guverner Robin je imel v vladnem svetu govor, v katerem je povdarjal, da reforme, ki jih je uvedel anamski cesar Baude Anam, niso v nobenem nasprotju s francoskim pokroviteljstvom v Anamu in Tonkinu. Cesar je ž njimi s pristankom Francije obnovil samoupravo domačinov. Cenzura nad domačim časopisjem bo ukinjena s 1. januarjem.

40 stopinj pod ničlo

New York, 27. decembra. AA. V nasprotju z dosedanjimi napovedmi ameriških vremenoslovcev, ki so trdili, da bo vsa zima blaga, se je zdaj na severozapadu Amerike pojavil val mrazu. Ponekod so imeli 40 stopinj Celzija pod ničlo.

Newyork, 27. dec. AA. V Združenih državah so doslej ugotovili 26 smrtnih primerov zaradi mraza.

Športne vesti

Atene, 27. decembra. b. Grčija : Romunija 2:2.

Žrtev svojega poklica

Pariz, 27. dec. AA. Upravnik zavoda za zatiranje tuberkuloze v Lilleu, prof. Granclos, je umrl kot žrtev svojega poklica. Nedavno tega je preiskal neki preparat in se pri tem slučajno ranil. Rano so mu takoj operirali in desinficirali. Profesor in njegovi asistenti so bili prepričani, da so zastrupitev omejili in da je vsaka nevarnost odstranjena. Zaradi tega se je profesor za božične praznike napotil v Pariz k svoji rodbini. Tu pa se mu je zastrupitev obnovila in je po dveh dneh umrl. Vsi napori zdravnikov so bili zaman.

Avtomobilska nesreča

Dunaj, 27. decembra. AA. Blizu Dunaja je vlak prevrnil avto, v katerem so bile štiri osebe. Vlak je avto popolnoma zdrobil. Dve osebi sta bili na mestu mrtvi, drugi dve so pa v brezupnem stanju prepeljali v bolnišnico. Nesreča se je pripetila, ker je železniški čuvaj pozabil spustiti zapornice.

Preletel Južni tečaj

Newyork, 27. dec. AA. Letalec Lincoln Elseworth je s svojim mehanikom Balhemom preletel južnotečajno ozemlje v enem samem poletu brez postanka. Krenil je z otoka Deception, ki je oddaljen od rta Horn (najjužnejša točka Juž. Amerike) 600 milj in pristal na Novi Zelandiji.

Huda železniška nesreča v Ameriki

Wishington, 27. decembra. c. Pri mestu Montgomery v Virginiji je prišlo do velike železniške nesreče. Delavski vlak je vozil na delo rudarje. Nenadoma je pri lokomotivi eksplodiral kotel. 15 rudarjev je bilo takoj mrtvih. Več hiš ob progi je bilo porušenih. 35 rudarjev je dobilo take opekline, da so jih morali prepeljati v bolnišnico.

Hud vihar na Kreti

Atene, 27. dec. b. Na otoku Kreti je divjal snoči strašen vihar, ki je povzročil ogromno materijalno škodo. Zahteval pa je tudi 5 človeških žrtev. Vihar je porušil nekaj sto hiš.

Drobne vesti

Kodanj, 27. decembra. AA. Tu so na svečan način otvorili kongres mednarodne dijaške zveze. Predseduje mu bivši francoski minister. Prva točka dnevnega reda je vprašanje brezposelnosti med mladino.

New York, 27. decembra. AA. Belgijski parnik »Emil Frank«, ki je 23. decembra poročal, da se mu je pokvarilo krmilo, da pa ni v neposredni nevarnosti, je zdaj zašel v največjo nevarnost in prosi nujne pomoči. Parnik je zdaj 3 milje južno od Halifaxa.

London, 27. decembra. AA. Med božičnimi prazniki je bilo v Veliki Britaniji 18 prometnih nesreč s smrtnim izidom.

Bombaj, 27. decembra. AA. Po vesteh s Cejlona razsaja na vsem otoku malarija. Zdaj se je malarija pojavila tudi v glavnem mestu Celjona Kolumbu.

Amsterdam, 27. decembra. AA. Avtobus, v katerem je bilo devet oseb, je strmoglavil v prekop. Pet oseb je utonilo.

New York, 27. decembra. AA. Med božičnimi prazniki je bilo v USA 26 ubojev, 12 oseb je utonilo, 7 letal pa se je ponesrečilo. Prometne nesreče so zahtevale 88 človeških žrtev.

Pariz, 27. decembra. AA. Havas poroča iz Amsterdama, da je ogenj uničil mestno gledališče v Armheimu, zgrajeno leta 1865. Človeških žrtev ni. Škoda znaša 580.000 goldinarjev.

New York, 27 .decembra. AA. Angleška ladja »Quebec« je obtičala na pečini newyorške karantene.

Amsterdam, 27. decembra. AA. Snoči so se nizozemske obmejne straže in tihotapci obsteljevali pri Castelanu na nizozemskobelgijski meji. Osem tihotapcev je hudo ranjenih, eden od teh je podlegel svojim ranam v bolnišnici.

Varšava, 26. dec. AA. Listi objavljajo najnovejše podatke o izvozu premoga iz Gornje Šlezije. Novembra se je izvoz napram prejšnjemu mesecu povečal za 21%. Listi pričakujejo, da bo poljski izvoz premoga še bolj napredoval. To dejstvo pripisujejo novemu angleško-poljskemu sporazumu o premogovni trgovini.

Pariz, 26. dec. AA. Iz Rima poročajo, da je predsednik italijanske vlade Mussolini sprejel italijanskega akademika Pirandella in mu čestital k Noblovi nagradi. Akademik Pirandello je nato poročal Mussoliniju o manifestacijah, ki jih je doživel v Stockholmu in v Pragi. Pirandello je pri ti priliki ponovno predlagal predsedniku italijanske vlade, naj bi se ustanovilo posebno nacijonalno dramsko gledališče.

Osebne vesti

Belgrad, 27. decembra. m. Pri glavnem ravnateljstvu državnih železnic je imenovan v VI. skup. za višjega kontrolorja v računovodstvu pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani v finančnem oddelku Pavel Ješe, dosedanji višji kontrolor iste skupine na postaji Ljubljana gor. kol. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani je imenovan v VII. skup. za višjega nadzornika mostov v mostovni delavnici IX. sekcije za vzdrževanje prog Ljubljana dolenjska in gorenjska proga Janko Lenšak, dosedanji višji nadzornik mostov iste položajne skupine pri mostovni delavnici II. sekcije za vzdrževanje proge Ljubljana glavna proga. Z odlokom glavnega ravnateljstva državnih železnic je premeščen Matevž Benedičič, pomožni strojevodja X. skup. kurilnice Zemun, v kurilnico Ljubljana gorenjski kolodvor.

Med Španijo in Sv. stolico se pripravlja konkordat

Rim, 27. decembra. TG. Semkaj je prispel kot izredni odposlanec španske vlade bivši zunanji minister Pita Romero, da nadaljuje pogajanja s sv. Stolico za sklenitev konkordata, ki so bila v začetku jeseni prekinjena. Prejšnja pogajanja so vsled nekaterih ustavnih težav zadela na mrtvo točko. Toda topot prihaja Pita Romero kot predstanik nove vlade, v kateri sodeluje tudi katoliška ljudska akcija in so zato izgledi na uspeh veliko večji. Prejšnje vlade niso imele poguma, da bi bile izvršile nekatere potrebne preosnove v ustavi, ki jo je dala revolucija. Danes teh ovir več ni, kajti krvavi upor v Asturiji je prepričal tudi veliko število vplivnih politikov, ki so načelno protiverski, da je **še vedno najbolje, da se napravi s Cerkvijo mir s pravičnim konkordatom, ki bo Cerkvi omogočil, da nadaljuje svojo vzgojno vlogo v državi. Pri sv. stolici vlada velik optimizem glede uspehov sedanjih novih pogajanj.**

General Körner izpuščen

Dunaj, 27. decembra. c. Poveljnik bivših socialističnih bojevniških organizacij, ki so 12. februarja izvedle oborožen upor v Avstriji, general Koerner, je bil danes izpuščen iz ječe. Zaprt je bil deset mesecev.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno in zvečana možnost snega. Temperatura blizu 0.
Zagrebška vremenska napoved. Hladno vreme.

55 letni mašniški jubilej papeža

Rim, 27. decembra. Na božični večer je bila 55 letnica mašniškega posvečenja papeža Pija XI. Sv. oče je božično mašo o polnoči bral v svoji zasebni kapeli.

Novi šef franc. gen. štaba

Pariz, 27. decembra. b. Uradno se priznava, da bo 21. januarja 1935 upokojen generalissimus francoske armade general Weygand. Na njegovo mesto pride šef generalnega štaba general Gamelin. Za njegovega pomočnika pa bo imenovan general Georges, ki je bil pri atentatu na kralja Aleksandra v Marseilleu hudo ranjen.

Davek na premoženje v Romuniji

Bukarešt, 27. dec. b. Uradno se poroča, da je vpisovanje notranjega posojila končano in da se je že dosegel znesek 3.400,000.000 lejev. Finančno ministrstvo objavlja, da se bo ta znesek porabil za izplačilo vojnih dobav za oborožitev romunske vojske. Ker pa ta znesek ne bo dovolj, se bo razpisal še davek v obliki dohodkov na glavnico, ki se ne bo plačal naenkrat, temveč v obrokih v 10 letih. **Zaradi novega davka je v vsej romunski javnosti nastalo silno nezadovoljstvo, ker prav za prav tu ne gre davek na glavnico, kakor se zatrjuje v uradnem poročilu, temveč za davek na premoženje sploh in bodo torej s tem davkom zadeti ne le kapitalisti, temveč tudi širši kmečki sloji, ki bodo morali plačevati ta davek od vrednosti njihovega nepremičnega premoženja.** Finančni minister Slavescu se je znašel v precej neprijetnem položaju, kajti on je v začetku izjavil, da ne bo uvedel nobenih novih davkov.

Vse za vojno

London, 27. dec. AA. »Daily Herald« poroča, da bo letalsko ministrstvo opremilo angleško letalstvo z lovskimi letali. Njihova hitrost bo znašala 500 km na uro.

Washington, 27. dec. AA. Vojno ministrstvo je sklenilo pospešiti nabavo 900 letal. Letala bodo takoj izročena vojnemu letalstvu.

Pismo iz Mostarja

Iz preteklosti in sedanjosti katoličanov v Hercegovini

I. Iz težke preteklosti

V Mostarju, decembra 1934.

Eni stvari sem se v Hercegovini vedno čudil: kako je namreč mogoče, da se je tu ohranil katolicizem tako močan, da je še danes relativno večinska vera v deželi, dasi skoraj 300 let (od 1570 do 1846) ni bilo tu nobene katoliške cerkve!

Mnogo katoliških cerkva bržkone v Hercegovini ni bilo niti pred prihodom Turkov. Zanesljivih podatkov o tem nimamo. Prebiral sem te dni zgodovino katoliške cerkve v Hercegovini po latinsko pisanem shematizmu frančiškanske provincije in apostolskega vikarijata v Hercegovini, ki je izšel še za časa turške vlade leta 1867 v Splitu. (Napisal ga je p. Petar Bakula.) Knjiga obsega zgodovinski in zemljepisni pregled vseh katoliških ustanov v Hercegovini. Iz nje posnemam, da je bilo ob prihodu Turkov — kolikor nam je pač to danes znano — v Hercegovini troje središč cerkvene organizacije: to so bili frančiškanski samostani v Konjicu, v Mostarju in v Ljubuškem. Vse tri so Turki porušili. Najprej so podrli do tal (»solo aequatus est«) samostan v Konjicu l. 1534, eno generacijo pozneje (l. 1570) pa je zadela ista usoda samostana v Mostarju in v Ljubuškem. Pri tem so bržkone pobili tudi frančiškane, v kolikor niso pravočasno pobegnili. Izrečno pripoveduje knjiga, da so bili obdolženi mostarski frančiškani razžaljenja sultana (»laesae Maiestatis crimine insimulant«) in na krut način (»morte crudeli«) usmrčeni. Odslej do leta 1846 ni bilo v Hercegovini nobene katoliške cerkve in nobenega samostana. »In tako — Bogu bodi potoženo — od onih nesrečnih časov prav do najnovejših dni nisi mogel v vsej naše bedni domovini prav ničesar videti od spomenikov nekdanje pobožnosti nego tu in tam razmetano in ožgano grobljo kamenja.«

Ali so bili potem skoraj tristo let Hercegovci brez stika s katol. duhovščino? Ne: dušno pastirstvo so, kolikor so pač mogli, opravljali med njimi bosenski frančiškani, ki so prihajali v deželo zlasti iz Kreševa. Dasi je spadala Bosna prav tako pod sultana kakor Hercegovina (— in sultani so dovoljevali nadaljnji obstoj katoliškega bogoslužja! —), vendar položaj katoličanov ni bil v obeh deželah enak, ker so bili glede izvajanja zakonov preveč merodajni lokalni mogočneži, ki so bili v Bosni v splošnem bolj naklonjeni katoličanom nego v Hercegovini. Sicer so bili v tem oziru časi različni. Zlasti je poslabšal položaj katoličanov — turški poraz pred Dunajem l. 1683, ki so ga jim zadale katoliške države. V dobi od 1683 do 1700 se je izselilo iz Bosne in Hercegovine okoli 200.000 katolikov, tako da so tvorili katoliki samo še 5—6% vsega prebivalstva v teh pokrajinah. Duhovniki so vršili svojo dolžnost odslej večinoma preoblečeni v kmečko obleko. Pisatelj se še spominja časov, ko se v Mostarju podnevi ni smel pokazati katoliški duhovnik v redovni obleki, razen seveda v spremstvu kakega Turka.

Prišla pa je doba »hercegovskega sultana« Alipaše Rizvanbegoviča (1832—1851), ko je sultan odcepil Hercegovino od Bosne in ustanovil iz nje samostojen vezirat. Ali-paša je dovolil tudi frančiškanom, da si ustanovijo v Hercegovini svoj samostan; obljubil jim je, da jim bo poslal tozadevni »ferman« celo brezplačno. Kako je prišel Ali-paša do tega, da se je tako pregrešil proti stoletni tradiciji? Brezdvomno je hotel svojo »državo« odcepiti od Bosne in osamosvojiti tudi v verskem oziru. Izplačalo se mu je pa to tudi v — finančnem oziru. Bakula namiguje na to večkrat. Frančiškani so v tem oziru doživeli malo presenečenje še prej, preden so se mogli naseliti v Hercegovini. Zaupajoč na vezirovo obljubo, so čakali in čakali, kdaj bodo dobili ferman, ki ga je obljubil Ali-paša »iz svoje volje«, in sicer »čimprej« in »brez vsakega plačila«. Fermana pa ni bilo in ni bilo... Tedaj da frančiškanom neki Turek »prijateljski nasvet« (»consilium amicum«), naj vezirovemu sinu Rustan-begu pošljejo »primerno darilo« (»conveniens donum«), pa bo ferman takoj tukaj! Kaj so frančiškani hoteli — kupili so pet prvovrstnih mul, jih poslali vezirovemu sinu in ferman je prišel! Ali-paša je pa držal besedo: on ni ničesar prejel, pa je vendar prišel na svoj račun...

Komaj je bila premagana prva težava, je že prišla druga: noben Turek ni hotel prodati frančiškanom zemljišča za samostan! In Turki so bili lastniki gotovo dobrih 99 odstotkov vse zemlje. Končno se je frančiškanov usmilil Amet-aga Kurt (— na gimnaziji imam tovariša tega imena —), »omehčan po naših prošnjah, še bolj pa po pretirani ceni,« (»nostris precibus et magis excessivo pretio victus«), in jim je prodal za samostan in cerkev brdo Široki brijeg, kakih 25 km zapadno od Mostarja, za ceno 145 zlatov. Dne 23. julija 1846 so položili temeljni kamen za novo cerkev ob nepopisnem veselju prebivalstva. Saj narod take svečanosti ni videl že 400 let.

Široki brijeg je bil sicer sredi skoraj izključno katoliškega prebivalstva, imel pa je ta nedostatek, da je bil predaleč od upravnega središča dežele, od Mostarja, kjer je stala takrat že skromna pravoslavna cerkev in je bil tudi sedež pravoslavnega škofa. Tedanji apostolski vikar za Hercegovino Barišič si je postavil nalogo, da si zgradi v Mostarju svoj dom, svoj »škofijski dvorec«. Barišič je znal govoriti z Ali-pašo, kajti »poznal je (Barišič) veliko moč zlata«. (Noverat enim ille magnam auri vim«.) Pri Ali-paši so bile vse ovire odstranjene — a nastopila je ista težava kakor pri zidavi samostana: noben musliman za nobeno ceno ni hotel njemu prodati v Mostarju zemljišča! Mostarci so bili v tem oziru tako solidarni, da je moral iti Barišič pol ure ven iz središča mesta v Vukodo (»volčjo dolino«), kjer je imel v skriti dolinici neki frančiškan že od prej malo zemljišče.

Ko so muslimani videli, da se bo škofijski dvorec gradil kljub njihovemu odporu, so zagrozili Barišiču, da tudi v Vukodolu ne bodo dopustili graditi. Bukala pravi o Barišiču, da je bil to tako izredno energičen človek, da bi bil rajši dal življenje nego »zlezel pod klop«. In res je tvegal sedaj Barišič odločilni korak, da bi videl, ali bodo šli muslimani v svojem odporu do skrajnosti: na dan, ki je bil določen za začetek zidanja, je vzel deset vezirovih hlapcev (oboroženih seveda) in je šel ž njimi skozi Mostar proti Vukodolu. Iz premnogih hiš so štrlele nanj puškine cevi — a sprožila se nobena ni... Mogočna senca Ali-pašina ga je varovala; predobro je vsak vedel, da se z vezirom ni šaliti. (Ustno izročilo trdi, da je enkrat ustrelila neka ženska, a ni zadela.)

To je bilo l. 1847. Danes pa žive katoliki in muslimani medsebojno v najlepšem miru. Hvala Bogu, časi se res — zelo spreminjajo! In ne vedno na slabo!

Zidarji so »v eni roki držali meč, z drugo pa zidali,« pa bi kljub temu delo ne bilo uspelo, če bi se ne bilo vršilo — ob navzočnosti vezirovega zastopnika...

Barišič je dosegel še druge uspehe pri Alipaši glede verske svobode za svoje vernike. S čim? Bakula pravi kratko, da so bile tozadevne borbe »često prav tako nevarne kakor — združene s stroški«.

Denar pa menda Ali-paši, oziroma njegovim naslednikom ni teknil. Od vezirove smrti do tiska Bakulove knjige (1867) je preteklo 16 let, pa že omenja pisatelj pri opisu Bune, da Ali-pašinova dvorca in džamija na Buni razpadata, ter doda ne brez notranjega zadovoljstva: »Male parta male dilabuntur.« (»Kakor pridobljeno — tako izgubljeno.«)

I. Dolenec.

Strel na cesti

Zagonetka smrtnega strela v Pleterjih

Ptuj, 27. decembra.

V Spodnjih Pleterjih je bil izvršen zagoneten zločin, ki je razburil vso okolico. Žrtev zločina je 23 letni posestnikov sin Jakob Pintar, ki so ga našli vaščani umirajočega snoči okoli 10 sredi ceste v mlaki krvi. Par trenutkov prej so videli ljudje Pintarja, kako je sam koračil sredi ceste proti domu. Izginil je v temi, hip nato pa je padel v gluhi noči zamolkel strel. Ljudje so pohiteli na cesto in našli tam ustreljenega Pintarja. Močno je krvavel iz prsi ter je ležal v nezavesti, iz katere se ni več prebudil. Dogodek je silno vznemiril vso vas. Pohiteli so po orožnike, ki so prišli še o polnoči ter takoj začeli s preiskavo. Strelec, ki je smrtno zadel Pintarja, je oddal strel iz samokresa iz neposredne bližine. Najbrže mu je naslonil orožje naravnost na prsi, ker je bila koža okrog rane ožgana. Kdo je zločinec, ki ima mlado življenje na vesti, se še ne ve. Ljudje ugibajo zaman, ker je bil Pintar znan kot miroljuben in priljubljen fant. Danes se je vršila obdukcija, ki je ugotovila dejanski stan. Preiskava se nadaljuje ter je upati, da se bo zagoneten zločin pojasnil.

Nesreča belgrajskega letala v Savinjski dolini

Letalca sta nepoškodovana

Braslovče, 26. decembra.

Na letošnje božične praznike je Savinjska dolina doživela redko senzacijo, ki je povzročila med vsem prebivalstvom velikansko zanimanje. Sreča v nesreči je bila, da je senzacija, ki bi lahko postala usodna za dva vrla letalca, minila brez hujše nezgode.

Na sveti dan dopoldne je vzletelo na zagrebškem letališču enokrilno letalo, last belgrajskega Aerokluba. Na letalu sta bila letalca gg. Šajič in Radosavljevič. Nameravala sta poleteti v Belgrad, toda zaradi goste megle sta izgubila orientacijo in zašla nad Slovenijo, nad Savinjsko dolino. Med Polzelo in Sv. Petrom se jima je nekaj v letalu pokvarilo in sta bila prisiljena pristati. Pristala sta pa seveda kar na slepo srečo in sta svoje letalo naravnala na neko zorano njivo. Pri pristanku pa se je sprednji in spodnji del letala globoko zaril v zemljo, močan zagon pa je dvignil letalo in ga preobrnil. Pri padcu se letalcema ni prav nič zgodilo. Ostala sta nepoškodovana. Pač pa se je pri padcu močno poškodovalo letalo. Zlomil se je propeler, pokvarjen pa je tudi zadnji del in motor sam.

Okrog poškodovanega letala in letalcev se je zbrala velika množica ljudi, ki je pomagala letalcema iz zadrege. Letalca sta takoj brzojavila v Belgrad o svoji nesreči, danes pa že spravljata svoje letalo na vlak. Najbrž se že danes z letalom vred odpeljeta proti Belgradu.

Boj detektiva z žeparji

Tri osebe nevarno ranjene

Na sveti dan je prišlo na belgrajskem trgu »Kaleničevo gumno« do hudega obračunavanja med detektivom in žeparji, pri čemer so bile tri osebe nevarno ranjene. Okrog pol 8 zjutraj je bil prostrani trg poln prodajalcev in kupcev. Policijski agent Nikodije Petrovič, ki je vršil službo, je opazil tri znane mu žeparje, in sicer Popoviča, Guleviča in Ivkoviča. Agent je pozval Popoviča, naj dvigne roke, toda v tem hipu je stopil med njiju Ivkovič in se postavil v grozečo pozo napram detektivu. Agenta pa to ni motilo, toda naenkrat ga je Ivković prijel za roko, nakar sta se pričela ruvati. Med ruvanjem je detektiv napovedal Ivkoviču aretacijo, za kar se pa ta ni zmenil in je poskusil potegniti nož, kar mu je pa agent v zadnjem trenutku preprečil. Ko je videl agent, da je v nevarnosti, je potegnil revolver in ga nameril na Ivkoviča, nakar se je množica gledalcev, ki je prisostvovala prizoru, v strahu razbežala. Ves ta dogodek se je odigraval pred mesnico Trifuna Nikoliča, ki je prišel pogledat na prag, kaj se godi. Za njim je stalo še okrog 10 oseb, ki so v mesnici kupovale meso. V tem trenutku pa je pritekel od nekod nekdo in od zadaj prijel detektiva za roke. V tem pa je ta izprožil revolver in strel je zadel mesarja Nikoliča ter njegovega kuma Petroviča. Trenutek zmede je izkoristil Ivkovič in zabodel detektiva z nožem. Nato je še nekdo iz občinstva planil na detektiva in ga udaril z nekim trdim predmetom po ustih. Pri tem je Ivkoviču uspelo, da je pobegnil. Vse tri ranjence so prepeljali v bolnišnico, policija pa išče drzne žeparje.

*

Krvava borba na sv. večer

Kostanjevica, 26. dec.

Grozen dogodek se je odigral na sveti večer v vasi Mali Ban pri Šent Jerneju. Orožniki so že dolgo iskali Brdika Franca iz Velikega Bana, ki je bil že pred tremi leti obsojen na 5 mesecev zapora od sodišča v Novem mestu, a se je tako spretno znal skrivati, da vse do tega večera ni prišel oblasti v roke. Šele 18. patrulja ga je zalotila usodnega večera.

Vas spada v območje kostanjeviške žandarmerijske postaje. Vodja postaje g. Gregorinčič je domneval, da bo zasledovani ta večer gotovo kaj pogledal do svojcev, zato se je napotil zvečer v imenovano vas in v pričakovanju se ni prevaral. V spremstvu orožniškega kaplarja Stilca Franca se je postavil v zasedo pri hiši Jevnikarja Jožeta v Malem Banu. Malo pred enajsto je Brdik res prišel. Patrulja pa lepo previdno za njim. V sobi sta poleg Brdika našla tudi njegovega prijatelja Jožefa Cekuto iz Drče.

Vodja patrulje je zasačenega pozval v imenu postave, naj se uda. Brdik pa je, zanašajoč se na pomoč svojega tovariša, navalil na vodjo patrulje in ga v borbi zmogel na tla. Na pomoč je takoj priskočil spremljevalec, ki pa po nalogu g. Gregorinčiča nikakor ni hotel uporabiti skrajnih sredstev. Pričela se je tako ostra borba, ki se je kmalu sprevrgla v borbo za življenje in smrt. 20 minut so napenjali vsi trije vse sile. Gospod Stilec je, ko je videl, da brez krvi to ne bo končalo, dvakrat udaril s puško po Brdikovi glavi, toda ta ni odnehal in je z nadčloveškim naporom davil vodjo patrulje. Nato je Stilec zabodel Brdika v stegno, a ta še ni odnehal in niti po drugi rani ne. Zato mu je pomeril še en sunek. Ker sta oba boreča se, ki sta se tedaj stoje borila ob peči, prav ta hip se zganila navzdol, je sunek zadel Brdika v trebušno votlino in skozi do hrbtenice.

Tedaj šele je ranjeni začel pešati. Vodja ga je tedaj zmogel in ga je zvezal. Orožnika sta ugotovila, da sta tudi dobila dovolj za spomin na ta svetonočni boj. Brdik se je namreč branil z nekim ostrim predmetom, neko trioglato pilo. Z njo je občutno oba ranil v roko.

Borba je bila za orožnike tem mučnejša, ker je bilo nevarno, da bi priskočil tudi navzoči Cekuta Jožef, in ker je bilo verjetno, da lahko vsak čas pridejo Brdiku na pomoč njegovi trije bratje. Toda navzoči Cekuta Jožef je mirno z zatisnjenimi očmi ležal v postelji, čeprav ga je Brdik dvakrat klical na pomoč.

Ko sta orožnika potem zvezanega pozvala, naj gre z njima, je vstal, a se je takoj sklonil naprej, a ne več z napadalnim namenom, marveč iz onemoglosti. Poklicali so gospodarja hiše Jevnikarja, ki je obvestil o dogodku Brdikovega brata Janeza iz Velikega Bana, ki je tudi občinski odbornik, in mu naročil, naj preskrbi za voz, da ranjenega odpeljejo.

Med tem je ranjenemu postajalo vse slabše in točno ob polnoči je izdihnil. Ker voza ni bilo dobiti nobenega na mestu, sta orožnika poiskala pomoč v Št. Jerneju, kamor so mrtveca prepeljali v mrtvašnico, kjer se bo vršil sodnijski ogled.

Hrušica pri Ljubljani

Naše Prosvetno društvo vprizori v nedeljo, 30. dec. ob 4 pop. in 1. jan. novi Meškov misterij »Henrik — gobavi vitez«. Dejanje se dogaja v davnini srednjega veka v letih 1189.—1193., ko so krščanski vitezi vodili tretjo križarsko vojno proti divjim Seldžukom, osvajalcem Sv. dežele. Ganljivo lepa je zgodba viteza Henrika. S tem delom je pisatelj Ksaver Meško ob svoji 60-letnici poklonil svojemu narodu pač najlepše, kar je mogel. — Nedavno se je vršil v čisto polni dvorani prvi prosvetni večer. G. Janko Mlakar, nekdanji naš dušni pastir v bizovški podružnici, nas je ob skioptičnih slikah vodil po Palestini. Za njegovo zanimivo predavanje v šegavi besedi smo mu zelo hvaležni. — Na prihodnjem prosvetnem večeru 13. jan. nas popelje priznan zvezdoslovec na »Izlet v vesolje«.

Nov umotvor prof. Severja

Velika bronasta portretna medalja viteškega kralja Aleksandra I.

V izložbi Magdičeve trgovine v Ljubljani je razstavljeno krasno umetniško delo, ki je umotvor medaljerja Severja, profesorja tehniške srednje šole v Ljubljani. Umetnik, ki ga poznamo kot špecialista v medaljerstvu, nam je s tem delom ponovno dokazal, da je izboren portretist, ki razume podati tudi v velikih dimenzijah ono, kar zahteva medalja. Razstavljena medalja predstavlja portret v nadnaravni velikosti, ki ga zelo okusno zaključuje lovorjeva vejica, simbol zmagovalca. Rob medalje zaključuje dekorativen napis »Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj«. Medalja, ki ima 75 cm v premeru, je zelo prikladna za vzidanje v javna poslopja in za one občine, ki nameravajo s skromnimi sredstvi postaviti dostojen spomenik.

Smrtna nesreča deklice

Ljubljana, 27. decembra.

Neki zasebni avto je danes popoldne pripeljal v ljubljansko bolnišnico iz Tržiča 11 letno hčerko dninarice Elviro Poljančevo. Deklico je v Tržiču povozil tržiški avtobus. Nesreča se je pripetila okoli poldne. Deklica je dobila hude poškodbe na glavi, še bolj resne pa so bile notranje poškodbe. Kljub takojšnji in vestni zdravniški pomoči pa je deklica za poškodbami že okoli 4 popoldne umrla. O žalostnem dogodku je uvedena preiskava.

Roparski napad?

Ljubljana, 28. decembra.

Včeraj popoldne je bil ljubljanski reševalni avto poklican v Medvode. Tam je bil snoči na glavni cesti napaden 20 letni brezposelni delavec Anton Lešnik iz Svetja pri Medvodah. Napadalci so Lešnika potolkli na tla ter neusmiljeno udrihali s koli po njem. Ko je Lešnik ležal že nezavesten na tleh, so mu neznanci pobrali še denar. Lešnikovo stanje je smrtno nevarno ter je le malo upanja, da bi okreval. Medvodsko orožništvo se trudi, da bi raziskalo ves dogodek ter prijelo krivce.

Celje

✝ **Ivan Radej.** Na praznik sv. Štefana je po dolgi in mučni bolezni izdihnil svojo dušo previden s tolažili sv. vere v 78. letu starosti posestnik in gostilničar gosp. Ivan Radej. Pokojni je imel dobro znano gostilno na Bregu, kjer so se posebno v predvojnih časih zbirali celjski in okoliški Slovenci. Sam je bil Slovenec in zaveden katoličan, ki je vedno rad podpiral tudi uboge. Včasih je bil tudi občinski odbornik celjske okoliške občine. Rajni je oče sedaj že pokojnega dr. Vaneta Radeja, bivšega uradnika v ministrstvu trgovine v Belgradu, in poznejšega industrijalca ter sodnika okrožnega sodišča v Celju gosp. Antona Radeja. Bil je tudi očim gosp. p. Lavrencija Novaka, vikarja v kapucinskem samostanu na Studencih pri Mariboru. Moža poštenjaka bomo spremili na njegovi zadnji poti v soboto ob 3 popoldne iz hiše žalosti na Bregu št. 15 na okoliško pokopališče. Naj mu sveti večna luč, preostalim naše iskreno sožalje.

Smrtna kosa. Umrli so: Jakob Kožuh, 80 let, prevžitkar v Medlogu. Pojavnik Mihaela, 14 let, hči posestnika v Žavodni. — Tručl Pavel, 56 let, slikarski pomočnik na Lavi. N. v m. p.!

Himen. Včeraj sta se poročila v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani g. Koren Anton, uradnik Ljudske posojilnice v Celju, in gdč. Milavec Ljudmila, poslovodkinja knjigarne Mohorjeve tiskarne v Celju. — Na praznik sv. Štefana sta se pa poročila v celjski opatijski cerkvi g. Rupnik Edvard, zasebni uradnik v Celju in gdč. Sonnenwald Marija, hči obratovodje v Apneniku. Mladim novoporočencem želimo obilo sreče in mnogo božjega blagoslova.

Šahovski turnir za prvenstvo Celja. Pri glavnem šahovskem turnirju za prvenstvo Celja je bilo pretekli teden odigrano I. kolo. Turnirja se udeležuje 8 prvovrstnih igralcev, članov celjskega šahovskega kluba. Rezultati v I. kolu so sledeči: ing. Sajovic 6 in pol točk, Cijan 6, Grašer 5, Modic 5, inž. Pipuš 4 in pol, Diehl Vl. 4, Fajs 1. Turnir bo končan približno koncem meseca januarja. Takoj po novem letu se bo Celje odzvalo povabilu šahovskega kluba v Čakovcu, s katerim bo odigralo medklubski prijateljski match na 8 deskah.

Celjska elektrika. Elektrarna Fala sporoča, da bo v nedeljo, dne 30. decembra 1934 radi nujnih popravil ukinjen električni tok od 8 do 12 dopoldne.

Zglasitev mladeničev v okoliški občini rojenih leta 1915 in 1917. Mladeniči rojeni leta 1915 in 1917, stanujoči v občini Celje-okolica ne glede na njih pristojnost se pozivajo, da se prijavijo do 21. januarja 1935 pri občinskem uradu na Bregu v dopoldanskih urah v svrho vpisa v rekrutne spiske. Natančnejši podatki so razvidni iz razglasa, ki je nabit na uradni deski okoliške občine na Bregu.

— **Pri slabosti** je naravna **»Franz Josefova«** voda prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

Ljubljanske vesti:

Za 150.000 Din božičnih podpor

Ljubljana, 27. decembra.

Poročali smo pred kratkim o nenavadno velikem navalu prosilcev na mestni socialni urad zaradi podpor. V našem mestu je ubožno skrbstvo urejeno tako, da dobivajo ostareli reveži in družine brez skrbnikov, ki imajo pristojno pravico v mesto, stalne podpore, ki so seveda malenkostne, vendar kolikor toliko pomagajo blažiti bedo. Ob večjih praznikih, kakor o božiču in veliki noči pa mestni socialni urad deli še izredne podpore, obenem pa deli podpore tudi tistim, ki niso deležni rednih podpor. Tako je bilo tudi letos.

Božični prazniki so na koncu leta, ko so skoraj vsa sredstva, zlasti ona, ki jih določa proračun, izčrpana do dna. Vse leto morajo uradniki socialnega urada misliti na božične praznike in prihraniti toliko sredstev, da dobe vsaj za praznike potrebni reveži podpore. Uradnica, ki ima na primer v oskrbi ostarele in onemogle reveže, je prihranila 8000 Din proračunskih sredstev ter je iz tega zneska za božične praznike razdelila med 200 potrebnih starčkov in staric nakaznice za živila v vrednosti po 40 Din. To je bil za te starčke primeren priboljšek za praznike. Težavnejšo nalogo je imel socialni urad pri razdeljevanju podpor brezposelnim. Letos je bil socialni urad bolj širokogruden kakor kdaj prej. Ni gledal na to, ali je prosilec pristojen v Ljubljano ali ne, samo da v mestu stanuje in da je v resnici potreben. Delil je izključno nakaznice za živila, le nekaj izjem je bilo, ko so prosilci dobili podpore tudi v gotovini. Podpor brezposelnim je bilo v skupnem znesku okoli 60 tisoč dinarjev.

Posebne obdaritve za božič so bili deležni tudi onemogli v mestnem zavetišču v Japljevi ulici ter okoli 40 brezdomcev, ki se zatekajo v mestno ogrevalnico.

Mladinski odsek socialnega urada se je spomnil tudi svojih varovancev in jim razdelil ali poslal primerna darila. Božičnica za revne otroke sama pa je veljala okoli 80.000 Din.

Skupno je mestna občina torej za božič razdelila daril in podpor v vrednosti nad 150.000 Din. Okoli 100.000 Din od tega zneska je šlo iz mestnih proračunskih sredstev, okoli 50.000 Din pa je iz nabranih dobrih darov.

Silvestrovanje „Ljubljane“

je vsako leto izmed najlepših družabnih prireditev tega večera. Krog prijateljev društva je vsako leto večji. Tudi letošnja prireditev bo po zanimivosti in pestrosti sporeda ustrezala vsestransko: bogat glasbeni spored bodo izvajali naši priznani solisti, celoten društveni pevski zbor in odličen orkester. Prireditev bo v veliki in obeh stranskih dvoranah hotela »Unionu«.

⊙ **28. XII., na god betlehemskih otročičev,** se zbira mladina, ki je udeležena pri misijonski ustanovi »Dejanja sv. detinstva Jezusovega«, v uršulinski cerkvi, kjer je ob osmih sveta maša z božičnim petjem za deležnike in deležnice; — popoldne pa bo ob štirih nagovor in slovesna blagoslovitev dečkov in deklic.

⊙ **Ivan Zorman pride v Ljubljano.** Iz nekega zasebnega pisma izvemo, da nas namerava prihodnje leto obiskati ugledni slovenski ameriški pesnik, skladatelj, prosvetni delavec in uspešni propagator našega naroda in naše države v Ameriki, g. Ivan Zorman. G. Zorman je bil zadnjič v Sloveniji pred 8 leti ter ima tu mnogo prijateljev in znancev, ki se vsi vesele skorajšnjega svidenja z njim. Želimo, da bi g. Zorman to svojo namero čimprej izvedel.

⊙ **Odtrgljaji doklad pri mestni občini.** Kakor čujemo, bodo nekateri mestni uradniki, zlasti pa omožene uradnice, že s 1. januarjem doživele na mestni občini neprijetno presenečenje. Dosedaj je namreč mestna občina uvidevno odlagala odtrgljaje raznih družinskih doklad onim uradnikom in uradnicam, ki žive v gospodinjski skupnosti z zaposlenimi starši, ali pa z možem, ki ima dohodke. S 1. januarjem pa mestna občina mora izvesti te odtrgljaje in bodo nekateri uradniki dobili mnogo manjše prejemke, kakor dosedaj. Uradništvo pa ima še vedno upanje, da bo ta namera v zadnjem trenutku preklicana ali vsaj omiljena.

⊙ **Društvo kat. akademkinj »Savica«** je tudi letos pripravilo potrebnim družinam nekaj božičnega veselja. Prejele smo toliko darov, da čutimo dolžnost, da se vsem plemenitim darovalkam in darovalcem javno zahvalimo. Obdarile smo 15 družin s poticami, mesom in drugimi živili. V imenu vseh tistih, ki so jim ti darovi pripravili za božič vsaj nekoliko veselja, izreka »Savica« vsem, ki so nam k tej akciji kakorkoli pripomogli, iskreno zahvalo. Bog plačaj!

⊙ **Rotary-Club v Ljubljani** je naklonil društvu za varstvo in mladin. skrb v sodnem okraju Ljubljana namesto božičnih in novoletnih voščil 1000 Din. Iskrena hvala!

⊙ **Nagla smrt.** Včeraj proti večeru so stanovalci hiše št. 43 na Ižanski cesti opazili, da že več ur ni iz sobice 65 letne vdove Neže Škuljeve. Videli so jo zadnjič ob 10 dopoldne. Poklicali so zato policijo, ki je odprla sobico in našla Škuljevo mrtvo ležati na tleh, tik postelje. Poklicana policijska komisija zdravnika dr. Avramoviča in dežurnega uradnika Ketteja je ugotovila, da je Škuljevo zadel mrtvoud. Pokojnica zapušča dva sina.

⊙ **Naval na bolnišnico.** Med prazniki je bilo v bolnišnico sprejetih le malo bolnikov. Zato pa so bolniki navalili tembolj po praznikih. Znano pa je, da je bolnišnica nabito polna in imajo bolniki precejšnje težave, preden so sprejeti, zlasti taki, ki niso nevarno bolni. Onim bolnikom, zlasti z dežele, ki bi radi v bolnišnico, svetujemo, naj se zatekajo vanjo le v skrajno nujnih slučajih, sicer se izpostavljajo nevarnosti, da bodo odklonjeni, ali pa bodo morali dolgo čakati ter da bodo stroški za potovanje brez koristi. V ljubljanski bolnišnici so oddane vse postelje in morajo bolniki celo na tleh spati.

⊙ **Zimsko perilo,** damsko in moško, moderne pletenine in bluze, kupite najugodneje pri tvrdki **Miloš Karničnik, Stari trg 8.**

⊙ **Kličite telefon 34-21** za nujna elektropopravila, podjetje Havliček Fran, Sv. Petra c. 5.

Kaj je Agrippa?

Božična Ljubljana

Glavni prazniki so srečno minili in ogromni kupi največjih loncev, ponev, koz in kozic so zopet lepo pomiti priromali nazaj na police, kjer bodo mirno čakali na svoje vstajenje do — vstajenja. Tolstih puranov in debelih kopunov ni več; le tu in tam se skriva še kakšen vrat ali pa skromna perutnica za priboljšek za gospoda, da se bo lahko še po praznikih v pisarni nekoliko pobahal.

Božičevanje se je letos začelo zaradi koledarja že na »zlato« nedeljo, ki pa ni bila iz pravega zlata, ampak bolj iz tistega, ki ga prodajajo po 5 par kilogram. Zato pa se je Ljubljana od »zlate« nedelje naprej kar topila v čokoladi; kakor pravijo, bodo poslej rekli »zlati« nedelji »čokoladna«.

Nadaljevali pa so ljudje svoje praznike ponekod na poseben način. Večina ljudi je šla k polnočnicam, odtam pa domov. Bolj »moderni« Ljubljančani so pa ponočevali drugod — vsak po svoje.

Tako je neka skupina ljudi, že priletna, sila počasi korakala na sveti večer po Selenburgovi ulici od Kazine proti Knafljevi ulici. Gredoč so peli čisto »piano« tisto znano:

»Oj, zdaj gremoooo, oj zdaj
greemooooo,
Nazaj nas veeč nee boooo!«

Petje je bilo tako ginljivo-turobno-žalostno, da je pri pošti še tramvaj na ves glas zacvilil...

Po Frančiškanski ulici pa je odmevala druga, že bolj korajžna:

»Kaj nam pa morejo, morejo, morejo?«
»Neč!« je zaključil pesem gromki bas.

Najbolj vesela pa je bila tretja skupina Ljubljančanov. Ta je pela veselo-poskočno:

»Le dajmo ga še zdej —
Dokler je puša kej!«

Ta skupina je bila menda najbolj ljubljansko-božična. Tako pravijo natakarji, in ti že vedo...

Sedaj je božičnega veselja konec, žalosti pa še ne povsod!

Tel. 31-62 KINO KODELJEVO Tel. 31-62

Drevi in jutri ob 8 dvojni spored:

SEZONA V KAIRU

(Renata Müller, Willy Fritsch) — in vojni film

ZEMLJA V PLAMENIH

(John Gilbert)

Mariborske vesti:

Organizirani Maribor

22.158 članov v mariborskih društvih

Maribor, 27. decembra.

V vsej državi se je letos izvršil popis društev ter se je izdelala točna statistika o članstvu, premoženjskih razmerah itd. za vsa društva. Ta statistika je zanimiva tudi za Maribor, ker prinaša prvič zanimivo sliko organiziranega mariborskega meščanstva. Slika sicer še ni čisto popolna, ker manjkajo podatki za celo vrsto organizacij. Popis se je namreč izvršil samo za sportna in sorodna društva, za zavarovalne institucije ter razne podporne organizacije. Pa tudi iz tega je razvidno, da je armada organiziranih Mariborčanov naravnost ogromna, saj šteje v 44 društvih skupno 22.158 ljudi. Ker pa se organizirajo v društvih samo odrastli prebivalci, ki jih je v Mariboru le kakih 15.000, je vsak meščan organiziran vsaj v enem društvu, velika večina pa v dveh in še več organizacijah. Rekord vsekakor drži v mestu gospod, o katerem gre glas, da je organiziran v 40 društvih. Na prvem mestu so razne zavarovalne institucije (zadruge), ki štejejo v Mariboru nič manj kot 11.000 članov. Sportna društva so skromnejša, vsi sportni klubi s skavti in gozdovniki vred imajo okoli 3000 članov, prav toliko telovadna društva; planincev in lovcev je okrog 2000. To so društva z najvišjimi številkami, vsa ostala pa se zadovoljujejo z mnogo skromnejšim številom članstva, najmanjši je pač časnikarski klub z 12 člani. Po premoženjskem efektu pa je ravno nasprotno. Društva z velikim številom članstva jadikujejo radi slabega gospodarstva. To pa velja le za društva, ki žive samo od članarine. Nasprotno pa gospodarijo društva s pičlim številom članstva, ki si znajo poiskati druge denarne vire, z nenavadnimi vidnimi uspehi. Tako na primer Društvo za zaščito mladine in otrok, ki je postavilo na Pohorju krasen Počitniški dom, pa ima samo 250 članov, društvo Marijanišče, ki vrši s svojimi 168 člani velevažno socialno akcijo v mestu itd. Vidi se, da ne odloča pri društvu število članstva, ampak njegova požrtvovalnost ter sposobnost vodstva. — Če bi se izvršil popis organiziranega Maribora tudi na področju ostalih stanovskih in še verskih organizacij, bi gotovo prišle na dan mogočnejše številke, ki bi daleč presegale število vsega mestnega prebivalstva.

☐ **Mariborski proračun v odstotkih.** Poročali smo že, da predvideva novi proračun mariborske občine Din 23,997.994 izdatkov in prav toliko dohodkov. Zanimivo sliko nudi razdelba proračuna po odstotkih. Med izdatki so na prvem mestu amortizacije mestnih dolgov s 35.36%, potem ceste ,ulice in trgi z 18%, slede osebni izdatki s 16.20%, socijalno skrbstvo 11.13%, šolstvo 5.57%, splošna mestna uprava 5.57%, raznoterosti 3.85%, znanost, umetnost, prosveta 1.57%, mestne davščine 1.15%, obrt, trgovina in tujski promet 0.50%, gasilstvo 0.48%, zdravstvo 0.23% vojaštvo 0.09%. — Dohodki pa se delijo: Mestne davščine prinesejo 68.32%, mestni dolgovi (odplačilo MP) 26.61%, ceste, ulice in trgi 3.38%, splošna mestna uprava 1.40%, socijalno skrbstvo 0.16%, raznoterosti 0.13%.

☐ **Pohorska vspenjača.** »Pa se bomo še vendar vozili na Pohorje«, tako je sinoči vzkliknil marsikak neverni Tomaž, ko je odhajal iz živahnega in razgibanega občnega zbora Pohorske vspenjače r. z. z o. z.«, ki se je vršil pod vodstvom agilnega predsednika g. Valjaka v restavraciji Novi svet. Kakor je v svojem poročilu naglašal predsednik, se je položaj sedaj bistveno izpremenil in obstoja najlepše upanje, da bo stvar z vspenjačo krenila z mrtve točke. Ta optimizem je gotovo zajel tudi druge kroge, ker ni bilo še nobenega tako živahno obiskovanega občnega zbora Pohorske vspenjače, kakor sinočnji. Če dobi zadruga švicarsko posojilo v iznosu 3 milijonov Din, o katerem smo že svoječasno pisali, potem je gotovo, da bomo že v novem letu začeli z delom. Kakor znano, nudi zadrugi omenjeni znesek neka švicarska banka pod izredno ugodnimi pogoji po 5 in pol odstotka obresti, neodpovedljivo za 6 let. Po proračunu gradbenih strokovnjakov in ta vsota zadostovala za vspenjačo skupaj s prispevkom mestne občine in banocine, ki sta oba zasigurana. Ti trije milijoni dinarjev leže sedaj zamrznjeni v Hipotekarni banki in nič drugega ni treba, kot dovoljenje finančnega ministrstva, pa bi jih dobili v Mariboru. To dovoljenje pa upa zadruga sedaj dobiti. Zadružniki so pooblastili pri volitvah po večini dosedanji odbor, da še naprej zastopa njihove interese.

☐ **Silvester v gledališču.** Popoldne na Silvestrovo bo v gledališču prva letošnja otroška predstava. Vprizori se igrokaz »Jurček« od našega najboljšega mladinskega dramatika Golie. Režira Rasberger. — Na Silvestrovo zvečer je prva letošnja vprizoritev operete »Stambulska rožа«. Dirigira Herzog, režira Harastovič.

☐ **Žetev smrti.** V splošni bolnišnici sta umrla 47 letni posestnik Vincenc Golob iz Močne pri Sv. Marjeti ob Pesnici in 32 letni mizarski pomočnik Ignac Vampl. Naj počivata v miru.

☐ **Borza dela se seli.** V soboto se bodo končno zaprla vrata na dosedanjih prostorih mariborske Borze dela. Urade borze se selijo v nove prostore v Delavskem domu v Gregorčičevi ulici. Uradovanje se prične v novih prostorih po prvem januarju.

☐ **Prijava vojaških obveznikov.** Voj. obvezniki, ki so dobili ob priliki zaprisege dne 16. t. m. na vojaškem vežbališču na Teznu modre lastke kot dokaz, da so se zaprisege udeležili, se pozivajo, da se z listki javijo pri mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu št. 11 med uradnimi urami najpozneje do konca tega leta, sicer bodo pozvani k naknadni zaprisegi skupno z onimi obvezniki, ki se zadnjič prisege niso mogli udeležiti.

☐ **Poročili so se** zadnje dni v Mariboru: Kalher Ivan, nožar. pomočnik, in Kajba Amalija; Walch Jurij, skladiščnik, in Senekovič Štefanija; Puhman Janez, zidar, in Lešnik Ana; Cingerli Danilo, strojarski tehnik, in Baš Ljudmila; Škerbinc Ferdo ,mestni delavec, in Mejavšek Marija; Kurnik Henrik, delavec, in Marjeta Kaiser. Novoporočencem obilo sreče in blagoslova.

☐ **Požarna nevarnost v tovarni Doctor in drug.** Snoči okrog pol 6 je nastal v predilnici tekstilne tovarne Doctor in drug pri koroškem kolodvoru požar.. Vnel se je bombaž v predilnem stroju in je ogenj zajel tudi skladišče vate. V akcijo so takoj stopili tovarniški delavci, ki so sami lokalizirali ogenj, v nekaj trenutkih pa so prispele na kraj požara tudi požarne čete iz Maribora, železniške delavnice in Studencev. Mariborski gasilci so prihiteli z vsemi gasilnimi brizgalnami. Ni pa jim bilo treba stopiti v obrat, ker so delavci že sami nevarnost požara odstranili. Škoda je precejšnja in znaša več desettisoč dinarjev.

☐ **Združenje trgovcev za sreza Maribor levi in desni breg** obvešča svoje člane, da je nova naredba o odpiranju in zapiranju trgovin začasno sistirana in ostane do nadaljnjega v veljavi prejšnja naredba.

☐ **Mariborski radio.** Čez praznike so se zelo odlikovali v Mariboru razni frizerji, maserji in slični lastniki električnih naprav. Lepo je bilo sedeti pri radijskem aparatu čez praznike, saj so bili tudi lepi programi, a vendar bi moral človek izgubiti vse živce, ko je kar naprej vrtal in brnel čez zvočnik električni motorček te ali one vrste. Posebno se v tem odlikuje centrum mesta. Apeliramo na ravnateljstvo pošte, da vendar enkrat s polno paro zasleduje take in slične tiče, ter jih tudi pošteno kaznuje, saj je tudi postavodajalec v kazenski zakon stavil §, da se kaznujejo lastniki nezavarovanih električnih naprav. Take tiče pa javno naprošamo, da vsaj praznike spoštujejo in naj dajo mir, če že med tednom s svojim brnenjem razbijajo glave lastnikom radijskih aparatov. Prihodnjič jih bomo navedli poimensko.

☐ **Nakupovanje konj se nadaljuje.** Od 1. januarja dalje se vrši zopet nakupovanje težkih voznih konj za vojaške potrebe. Nakupovanje se vrši dnevno v vojašnici 32. topničarskega polka (Vojvode Mišiča) ter se dobijo istotam tudi potrebni podatki.

☐ **Vlomilec v pasti.** Za praznike so se vrstili v Mariboru vlomi eden za drugim. Enega teh drznih svedrovcev so sedaj dobili v pest po njegovi lastni neprevidnosti. Prijeli so ga železniški uslužbenci v skladišču na Koroškem kolodvoru. Razbil je šipo na oknu ter se splazil v notranjost skladišča, ne vedoč, da ga čakajo tam trde pesti čuvajev, ki so postali radi ropota razbite šipe pozorni. Na policijski straži je priznal, da je imel namen vlomiti v skladišče ter povedal, da se piše Franc Domadenik. Je brez posla ter se je preživljal s tem, kar mu je prišlo pod roke. Na njegovem stanovanju so napravili preiskavo ter našli kovčeg s predmeti, ki so bili ukradeni te dni neki služkinji v Teharski ulici.

☐ **Starka pod kolesom.** V Slovenski ulici se je neznana mlada kolesarska zaletela v 80-letno viničarko Terezo Bednaršič. Starka je padla po tleh ter obležala s hudimi poškodbami. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Kulturni obzornik

Spominski večer ob 10 letnici Parmove smrti

Na osnovi nove zamisli sodelovanja med ljubljanskim opernim gledališčem in radijsko institucijo je bila izoblikovana prireditev v operi, v počastitev spomina slovenskega skladatelja Viktorja Parme, ob desetletnici njegove smrti. Spored prireditve je zajel košček kompozitornega dela Parmovega in sicer enodejansko opero »Ksenija«, dva samospeva in tri orkestralne dele iz drugih opernih tvorb, čemur se je pridružil še spominski govor skladatelja E. Adamiča. Seveda je bila po eni strani namenjena radijskemu prenosu, po drugi pa neposredno občinstvu, ki ji je moglo pod močno znižano vstopnino prisostvovati. — Celotna prireditev pa vendar naleti na pomisleke. Kar se tiče sporeda samega, nastaja še nesoglasje. Če je omenjeni spored prikladen radijskemu prenosu, v kolikor utegne morda večurna opera sama postati poslušalcem, zlasti vsled naše umetniške kvalitetne stopnje dolgočasna in je zato ugodna prav taka pestrost sporeda, je pa spored z danim obrazom za operno prireditev kot tako nekam žalosten in boren. Viktor Parma po svoji skladateljski vrednosti vsekakor zasluži, da se naša opera pokloni njegovemu spominu z bolj resno izbero iz njegove obsežne operne zapuščine. Saj je bil Parma po eni strani zelo plodovit v ustvarjanju, po drugi pa je pretežnost njegovega dela usmerjena v operno umetnost. Tudi se je treba zavedati, da vsebuje njegova glasba obilo pristne muzikalnosti in doživljenega izraza, dasiravno slednji ni prav samonikel, temveč oprt več ali manj na italijansko, pa tudi na francosko in dunajsko miselnost druge polovice preteklega stoletja. Vendar pa je prav po svoji prepričevalni moči za nas velik osnovni steber za nadaljno delo, zlasti, ker se oklepa izrazitega tehničnega mojstrstva.

Nadaljni pomislek pa je vrednost reproduktivne izdelave. Reči moram, da je omenjena vprizoritev in glasbena izvedba vsebovala otipljivo svojstvo površnosti. Vse prireditve se je držal vtis, da je bila pripravljena na hitro roko, — samo, da je — in z neko poniževalno brezbrižnostjo. Zlasti v operni enodejanki smo pogrešali precizne izdelave in smiselne postavljenosti v sceni ter izoblikovanosti igralcev. Vsega se je držalo neko naivno pojmovanje in vendar zahteva čut spoštovanja, da se delom, ki morda sama v sebi res nekoliko bolehajo na izrečeni enostavnosti, posveti toliko več pozornosti v reprodukciji, ne pa, da se jih v vidni prezirljivosti postavi na oder, češ, saj itak ni na njih posebne vrednosti. Vzgled naj bi bil v tem smislu dramska vprizoritev stare Linhartove predelane komedije »Matiček se ženi«, ki jo je prav postavljenost na oder toliko dvignila v vrednosti. Zadnji čas je že, da v tem smislu prične tudi naša opera izpolnjevati svojo dolžnost in nam od časa do časa vprizarja starejša in novejša slovenska operna dela, to pa z vestnostjo, ki jo zahteva čut spoštovanja do domačih del in tvorcev. V arhivih leži sklad zaprašenih slovenskih oper. Kdo se bo še kdaj zmenil zanje, če ne slovensko operno gledališče. In če slednje vlači včasih v svoj repertoar marsikak tujeroden kič ali celo brezpomemben operetni šund, mar ni to poniževanje nas samih, da so istočasno slovenski glasbeni tvorci, ki so vse svoje moči izživeli, da nam ustvarijo domačo operno umetnost, tako prezirljivo prezrti! Vrednost teh del morda res ni najvišja. Toda, če nam je do tega, da si ustvarimo kdaj lastno kvalitetno operno umetnost, nam je treba lastne tradicije. Te pa ne bomo imeli nikdar, če bo vsako domače delo sproti romalo v arhiv in se bo slovensko operno gledališče izživljalo le v tujem elementu.

V. U.

Koncert Glasbene Matice v Mariboru

V spomin † viteškega kralja A Glasbena Matica v Mariboru priredila 17. decembra v Unionu koncert, na katerem so sodelovali mešani pevski zbor, orkester, pomnožen z mariborskimi glasbeniki in člani vojaške godbe, ter koncertna pevka prof. L. Vedralova. Vodil je g. Marjan Kozina. Uvodne besede k spominskemu dnevu je govoril predsednik g. dr. L. Poljanec. — Novi pevovodja je znal v kratki dobi odkriti v zboru velike pevske vrline, postavil je na oder homogeno, številno (okrog 90 pevcev) pa disciplinirano pevsko edinico. Izvajanje je bilo vseskozi na častni višini, predvsem je bila popolna dinamika. Enotno je zbor sledil pevovodji v vseh prehodih od f do pp. Na končnih f mestih je posamezni glas včasih prerezko izstopil (na pr. tenor). Morda bi tudi pri tolikem številu pevcev lahko prišla polnost zbora do učinkovitejšega izraza. Intonacija je bila točna in čista, le v dveh, treh primerih na kočljivejših mestih zaradi netočnega vstopa negotova. V izreki je zbor zadnji zlog rad »pogoltnil«, sicer pa je bila izgovarjava enotna in razločna. Spričo ubranega in smiselnega podajanja so to le manjše tehnične napake. Vsak glas je nastopal kot enotna skupina in se pravilno podrejal celoti. Soprani so bili vztrajni in zvonki (višina nekajkrat za spoznanje prenizka), alti mehki, morda premalo barviti, tenorji včasih rezki, v p dobri, basi polni in zvočni. Zbor je zapel Jakoba Petelina »Glejte, kako umira pravični«. Skladba je bila podana tako, da je morala vsakega prešiniti; dinamika na višku, ritmika naj bi bila izrazitejša. Mirkova »Domovini« je bila vsekakor trd oreh, a jo je zbor zmagal in na nekaterih mestih prav ubrano in polno zvenel. Grečaninov »Oče naš« je bil dobro interpretiran. Ob lepo doneči in dovolj obzirni spremljavi zbora je pela alt solo prof. L. Vedralova. Njen resnobni, temni alt je zelo ugajal, v nekaterih primerih pa daje zamolkla izgovarjava glasu manj prijetno barvo. Mogočno je zbor odpel tudi Mokranjčevo »Opelo«. — V drugem delu koncerta je nastopil orkester in izvajal Beethovnovo 3. simfonijo v es-duru »Eroica«. Za skupnost, ki je ni tvoril stalen enoten orkester, je bila skladba, rekel bi, drzno podjetje. Saj stavi na dirigenta in na sodelujoče težke zahteve. Oba, orkester in njegov dirigent, sta svojo nalogo častno rešila. Tudi tukaj se je dirigent vživel v pravilno interpretacijo in potegnil orkester za seboj, čeprav ne dosledno v vseh podrobnostih. Zgradbo in razpletanje motivov je orkester podal nazorno in z velikim razumevanjem. Manjkalo pa je včasih odločnejše ritmične izrazitosti in melodične izklesanosti. Tako na pr. vprav zato drugi stavek ni povsem zajel tiste junaško bolestne globine, ki odmeva iz presunljivih motivov žalne koračnice. Prav živo in spretno so odigrali tretji stavek, kjer je posebno ugajal težko izvedljivi trio rogov. Enako dovršen je bil zadnji del z živahnim prepletanjem varijacij in fugiranimi odstavki. Za ta koncert zasluži Glasbena Matica vso pohvalo in našo hvaležnost, kajti taki večeri so v Mariboru redki.

Bb.

*

Marija Salomon: »Vrata.« Duhovna igra za advent in božič v petih slikah; poslovenil Jože Vovk, izdala in založila Založba ljudskih iger v Kranju. — Založba ljudskih iger je s to kratko duhovno igro dala našim odrom delo, da boljšega res ni mogla dati! Čudovita pesnitev je to, ki v kratkih, petih dramatskih slikah podaja dejanje človekovega greha, s tem izgubo njegove prvotne sreče, izgon iz raja (prva slika »Adam in Eva«), h kateremu se vrača v vseh naslednjih slikah, a izvirni greh mu kot zaprta vrata brani vstop vanj (simbol: zaprta vrata!). Prikazuje hrepenenje človeškega rodu po odrešenju, po daljni, izgubljeni sre-

Zlikovec prekinil električni tok

Ljubljana, 27. decembra.

Na sveti večer okoli 16.45 je naenkrat ugasnila električna luč v veeh dolenjskih krajih, ki dobivajo tok od banovinskih elektraren. Že čez pol ure pa so marljivi uslužbenci v banovinski upravi napako v toliko popravili, da se je električna luč zasvetila v ribniški dolini in v kočevskih krajih. V ostalih krajih, ki dobivajo tok iz Zagradca, so mogli prižgati električno luč šele proti 19.

Neki zlikovec je namreč vrgel na zagraški daljnovod žico, obteženo s kamni in z žepno baterijo. To je povzročilo kratek stik. Napako na električnem daljnovodu je najprej opazil avtopodjetnik iz Stične g. Simčič, ki je tudi pripeljal iz elektrarne strojnike, da so odstranili napako. Orožništvo ima že sled za zlikovcem in je upati, da ga po temeljiti preiskavi kmalu prime. Zlikovec, ki je pokvaril sveti večer tako uslužbencem elektrarne, kakor tudi naročnikom električnega toka, najbrže ne uide zasluženi kazni. Povzročil je škodo, ki se ceni na okoli 3000 Din. Ako ga primejo, bo poleg občutne kazni moral nadomestiti tudi nastalo škodo. Kakšne namene je imel zlikovec s tem hudobnim dejanjem, še ni znano.

Po drugih krajih, ki so priključeni na banovinsko električno omrežje, ta kratek stik ni imel nobenih vplivov ter je povsod električna luč nemoteno gorela.

Povodom moje 80 letnice mi je došlo toliko čestitk, da mi je pri najboljši volji nemogoče na vse pismeno odgovarjati. P. nasl. čestitelji naj mi blagohotno dovolijo, da jim tem potom za izrečene čestitke izrekam prav prisrčno zahvalo.

Ivan Sušnik
kanonik

Kaj pravite?

Iz Amerike je prišla razveseljiva vest, da so tam odkrili izredno nadarjenega 6 letnega (seveda) židovskega dečka, ki je pri preizkušnji naravnega razuma in pridobljene izobrazbe dosegel najvišje dosegljivo število točk, namreč »Q 196«. Obenem pa nam Amerikanci sporočajo tudi, da imajo zanesljiv in že mednarodno priznan način, kako ugotavljati prirodni razum in njegove zmožnosti. Med drugim so ugotovili, da ima dober dvanajstleten šolar približno toliko pameti, kakor vsak povprečen ameriški državljan. Potem so med drugim ugotovili, da raste naravni razum ali inteligenca, kakor oni pravijo, le do 16. leta in kolikor do tega leta naraste, toliko jo more obdržati vse življenje, povečati pa si more kvečjemu le širino svoje izobrazbe.

Ti izsledki postavljajo vse naše zastarelo evropsko mnenje na glavo. O nekaterih vrstah Evropcev trdimo sicer, da pridejo šele s štiridesetimi leti k pameti (Tirolci), sosed o sosedu pa pri nas najraje pravi, da sploh nikoli. Toda če bo to res, ali vsaj nekoliko res, kar trdijo Amerikanci, potem je treba šele razumeti, zakaj je povsod toliko otroških pojavov, zakaj se pogosto množice navdušujejo za prazen nič, zakaj nasedajo vsaki puhli reklami in zakaj drve tja, kjer prav za prav nimajo ničesar dobili, kvečjemu kaj izgubili. Seveda, ko pa nimajo več lastnega preudarka, kakor 12 do 16 letni otroci.

Vprašanje je seveda, ako niso hoteli s to znanstveno ugotovitvijo ameriški Judje malo osmešiti milijone onih, ki sedaj v Nemčiji dvigajo roko in vpijejo »Heil!« Potem je stvar seveda druga in potem bi bili mi tisti otroci, ki bi taki judovski zvijači res verjeli! Naj bo kakor hoče, nekaj imajo pa včasih tudi Judje prav!

Koledar

Petek, 28. decembra: Nedolžni otročiči. Kastor.

Novi grobovi

✝ V Boh. Bistrici je na Štefanovo mirno v Gospodu zaspal g. **Štefan Odar,** oče vseuč. prof. dr. Alojzija Odarja. Pogreb bo danes ob 11 dopoldne. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše globoko sožalje!

✝ V Ljubljani je umrl gosp. Ludovik **Vokaun,** upokojeni dolgoletni sluga klasične gimnazije. Pogreb bo danes, v petek, ob 2 popoldne iz mrtvašnice Splošne bolnišnice. Naj v miru počiva!

Jod širi krvne žile, manjša tlak krvi, redči in čisti kri, uravnava izmeno hormonov in krvi.

RADENSKA

vsebuje jod v najprimernejši količini.

Jod najboljše deluje v malih količinah in takšna primerna količina joda se nahaja prav v **Radenski!** Razen joda ima **Radenska** še ogromno količino drugih zdravilnih sestavin za srce, ledvice, seč, žolč hormone in živce. — Zato je **Radenska** tako dobra, pitna in zdrava!

Osebne vesti

= **Iz vojaške službe.** Odrejeni so za vodnike bataljona topniške častniške šole topniška poročnika Vilim Gredelj in Milorad Knor ter topn. podporočnik Zdravko Popin; na službo v topografski vod topn. častniške šole topn. poročnik Sabljak Raul in topn. podporočnik Ozren Smodlaka; za veterinarja 1. planinskega pešpolka vet. poročnik Franc Karlin; na službo v štab 2. planinskega bataljona vet. pomočnik IV. razr. Boris Drinovec; dovršili so šolo in so postavljeni za vršilca dolžnosti komisarja potijske stalne voj. bolnišnice san. poročnik IV. razr. Ivan Dujmovič; na službo v kirurški oddelek zetske stalne voj. bolnišnice san. pomočnik IV. razr. Ivan Poček; na službo v voj. higienski zavod glavne voj. bolnišnice san. pomočnik IV. razr. Viktor Žnidar; na službo pri san. referentu poveljstva I. armijske oblasti san. pomočnik IV. razr. Jernej Hribar in na službo v oddelek za nalezljive bolezni glavne voj. bolnišnice san. pomočnik Dušan Čučak.

Ostale vesti

— **Pevski tečaj za pevovodje** se bo vršil v **ponedeljek, 7. januarja** (ne v sredo, 2. januarja, kakor so se glasile okrožnice).

— **Kdo je videl meteor?** Dne 8. decembra t. l. ob 18.25 srednjeevropskega časa se je pojavil v smeri Linz (Avstrija) preko obmejnih krajev Jugoslavije in Italije izredno svetal padec meteorja. Zvezdarni dunajske univerze je bilo poslanih nad sto prijav od ljudi, ki so opazili ta pojav, vendar pa po teh ne more ugotoviti kraja, kamor naj bi meteor padel. Uprava zavoda za meteorologijo in geodinamiko v Ljubljani prosi vsakogar, ki je opazil ta pojav, da to prijavi na gornji naslov. Označiti je treba po možnosti točno smer, od kod in kam je letel, kakor tudi opis svetlobne barve letečega meteorja.

— **Zahvala.** Ob priliki desete obletnice smrti mojega soproga se je vsestransko izkazala velika pozornost njegovemu spominu, tako z uprizoritvijo njegovih oper »Ksenija« in »Urh, grof celjski«, kot s predvajanjem njegovih skladb in priobčenjem spominskih člankov. Izrekam zahvalo vsem, ki so se spomnili pokojnika. Predvsem pa se zahvaljujem vodstvom radio postaje in opernega gledališča v Ljubljani in narodnega gledališča v Mariboru za izvedbo njegovih oper, g. Fr. Govekarju za spominske članke in gg. Emilu Adamiču in A. Zobcu za spominske govore. Po desetih letih njegove smrti — vsem moja najprisrčnejša zahvala. — Pavla Parma, vdova skladatelja Viktorja Parma.

— **Božičnica v hiralnici usmiljenih bratov v Vrbju pri Žalcu.** Skromno, kakor da se ne bi bilo zgodilo ničesar, se je praznovala na sv. večer tudi v tem, skoraj neznatnem zavetišču, kratka božična svečanost. Lep nagovor, obdaritev ubogih in hvaležnih hiralcev je razveselila vse navzočne. Za prireditev priboljša, odnosno daril, se imamo zahvaliti predvsem mi hiralci naši skrbni občini Celje okolica; drugi pa dobrotniku g. Polikarju Franu in neimenovanemu darovalcu, ki sta oba v tukajšnjem zavetišču, ter konventu usmiljenih bratov. - Bog plačaj vsem dobrotnikom stoterno!

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, jeter, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam obrani zdravje in mladostno svežost.

— **Za vinski sejem in razstavo,** ki se bo vršila dne 3. januarja 1935 v Ivanjkovcih, je prijavljenih blizu 1500 hl vina letnika 1934 in nad 200 hl vina iz letnikov 1931, 1932 in 1933. Vina so iz najboljših vrhov ormoško-ljutomerskega vinarskega okoliša. Cene, ki se zahtevajo, so največ 6—7 Din. Specialitete so nekaj dražje.

— **V Službenem listu** kr. banske uprave dravske banovine, št. 104, je objavljena »Naredba o ureditvi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje«.

— **Nezavesten pripeljan v bolnišnico.** V horjulski občini so včeraj našli nezavestnega in ležečega na tleh 51 letnega kočarja Ivana Trčka iz vasi Vrzdenca. Trček ima poškodbe na glavi in na levi nogi. Kako je prišel do te poškodbe, še ni znano. Do večera se Trček še ni zavedel.

— **Cerkvenim zborom** priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani sledeče mašne pesmi: **Beran E.** Tri slovenske sv. maše za mešani zbor. Part. Din 36, glasovi po Din 5. — **Gerbič Fr.:** Slovenska maša sv. Frančiška za mešani zbor. Part. Din 12. — **Kimovec dr. Fr.:** Pred Bogom. Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 30, glasovi po Din 6. — **Laharnar Ivan:** Slovenska sv. maša za mešani zbor. Din 16. — **Sattner p. Hugolin:** Belarjeva slovenska maša za mešani zbor »Oče večni«. Part. Din 16, glasovi po Din 4. — Miklošičeva slovenska maša za mešani zbor. Part. Din 14, glasovi po Din 5. — Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 40, glasovi po Din 6. — **Tome Matija:** »Stopil bom k oltarju božjem«. Slovenska maša za mešani zbor, deloma z orglami. Part. Din 20, glasovi po Din 4. — **Železnik M.:** 14 mašnih pesmi za mešani zbor. Part. Din 32, glasovi po Din 6.

— **Proti zaprtju in hemeroidom,** motenju v želodcu in črevih, oteklini jeter in vranice, bolečinam v hrbtu in križu, je krasno sredstvo naravna **»Franz-Josef«** grenčica, večkrat na dan zavžita. Zdravniške preizkušnje pri obolenjih spodnjih delov telesa so dognale, da učinkuje **»Franz-Josef«** voda zanesljivo razkrajajoče in vselej milo odvajalno.

— **Uprava javne bolnišnice v Brežicah** se tem potom iskreno zahvaljuje cenjenim gospem Drnovškovi in Brezigarjevi iz Brežic, Wilemekovi z Bizeljskega, Kunejevi iz Sv. Petra pod Sv. Gorami, Rabusovi iz Kostanjevice, Benedičičevi iz Senovega in gdč. Lenče iz Brežic za njihov trud z zbiranjem prispevkov za božičnico bolnikom, ki je po zaslugi njihove požrtvovalnosti nad vse lepo uspela. Lepa hvala tudi vsem darovalcem.

— **Drzen roparski napad na trafikanta.** V Novem Sadu so na sveti dan ob pol 9 zvečer trije drzni roparji napadli na ulici trafikanta Milana Babiča, ki se je vračal iz svoje trafike. Z nekim topim predmetom so ga pobili na tla in mu nato pobrali ves dnevni izkupiček, nad 1000 Din. Nato so pobegnili.

— **Pri revmatizmu v glavi,** ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hexenschuss) se uporablja naravna **»Franz Josefova«** voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

Novo mesto

Polnočnica v frančiškanski cerkvi je potekla nad vse pričakovanje lepo. Cerkev je bila nabito polna. Že itak praznično razpoloženje je poveličevala še krasna razsvetljava. Sredi cerkve je gorel prenovljen in pozlačen električni lestenec. S kora pa so donele same slovenske, stare in nove božične pesmi, spremljane od salonskega orkestra, kateri je tudi na sveti dan ob 8 pri slovesni sv. maši spremljal znano Gruberjevo pastoralno sv. mašo. Vse je poteklo res lepo. Med praznično razpoloženje je posegel le mal defekt pri luči: sredi pesmi je namreč odpovedala vsa električna luč v cerkvi in na koru, tako, da so se pevci znašli v globoki temi. Vendar je bilo tudi temu kmalu pomagano. Vsekakor moramo polnočnico v frančiškanski cerkvi šteti med najlepše momente svete noči.

Ustanovni občni zbor »Strokovne skupine delavcev in nameščencev« se je vršil preteklo nedeljo. Z ustanovitvijo omenjene delavske organizacije je v našem mestu zaživela res prava in za naš kraj tako potrebna delavska organizacija, zlasti odkar se je tu osnovalo nekaj večjih podjetij. Novoustanovljena organizacija bo imela v prvi vrsti namen ščititi delavstvo in pomagati zatiranemu revežu, skratka: postavila se bo izključno na stran delavstva in bo z vsemi razpolagajočimi in dovoljenimi sredstvi pomagala zapostavljenemu delavstvu, ter ga ščitila po svojih močeh pred izkoriščevanjem. Na občni zbor je od 32 članov prišlo 22. Zastopnik centrale iz Ljubljane je v svojem lepo zasnovanem nagovoru navzoče navdušil za organizacijo, razlagajoč jim sproti pomen iste. Občni zbor je potem izvolil odbor večinoma iz članov pripravljalnega odbora. Delavci so se dogovorili, da se bodo vsakih 14 dni sestajali na sestankih, na katerih se bodo pogovorili o svojih težavah ter stavili odboru tozadevne predloge.

Rajhenburg

Dramatični odsek krajevne skupine bojevnikov v Rajhenburgu priredi v nedeljo, 30. decembra ob 15 v dvorani Slomškovega doma pretresljivo vojno dramo »A njega ni«. Vabijo se vsi, ki želijo videti grozote in trpljenje, ki so ga prestali naši možje in fantje na bojišču, ter velike žrtve naših slovenskih družin, ki so izgubile svoje drage, ter tako spoznajo, kako velika dobrina za človeštvo je mir. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Mihaela Žmavca v Rajhenburgu.

Radio in otroška ura

Napovedovalka oznani strmečemu svetu: »Otroško uro ima... ta in ta!« In vesoljni svet napne ušesa in posluša.

Uvod: radio-tetka se zasmeje, gromko zasmeje. Bogve, zakaj. Ona že ve! Najbrž bo to pozdrav... Potem pa začne: »Ja, ja, ja, presnet, ali se vam dobr zdi, kene, lub moj, da mam otroško uro dons spet jecest... No ja, pa zarad vas vse pretrpim, no, seveda!... Ja, pa kaj čmo dons?... Ampak vendar, no... Eno storico, kene? No ja, bomo vidle (gorenjski akcent na e!)... Torej lepo se vsedte okol peči!... No ja, no ja...«.

Ko se srečno prerine skozi to nepopisno duhovito, originalno in vzgojno besedno gnečo, začne pripovedovati pravljico. Staro, prastaro božično pravljico o deklici z vžigalicami, ki so jo naši otroci slišali že neštetokrat in so jo siti do grla. Pripovedovalka to pravljico radodarno potrese z mastnimi ovirki svoje terminologije (»no ja«, »kene«, »torej«, »ja, ja, ja«, »ne, ne, ne«, »vidte« itd.) in jo prednaša tako patetično, da človek vsak hip pričakuje katastrofe v aparatu... Ko je pravljica končana (dobrih pet minut traja, preostali čas pripovedovalka spretno izpolni z besednim igračkanjem), se pripovedovalka postavi v pozo starega šolnika na katedru in začne deliti moralne nauke na levo in desno ter razlagati vsebino pravljice:

»Vidte, otroc, to, kar je vidla ta deklca (našteje znova, kar je deklica videla), je vidla samo v ene omedlevce (akcent na e!), v enem privide...« Nato preljubim otročičkom očetovsko polaga na srce, naj se odrečejo raznim »poslasticam« v korist drugim in naj bodo »prov pridn doma in v šol«. To svojo dolgovezno pridigo zaključi: »No, vidte, pa smo se en mejhn pogovorle (akcent na e!)... Torej zdej pa ne vem, kolk mam pa še časa? Mal ga mam še! Ja, zdej pa res ne vem, kaj b vam še povedala? Pa začnimo mal z ugankam! Torej katera beseda se desetkrat sliš, pa samo enkrat bere?... No, no, no, al bo vse tih?... Ja, al res ne veste?... No, no, no, ampak vendar...! No?!... Res ne veste?« S tem besednim igračkanjem raztegne uganko v neskončnost. Ko pa nazadnje vendarle pove rešitev uganke, jih v skrbeh še enkrat pobara: »Al me razumete? Nee? Mate svinčnike pri rok? Mate, mate?. Ja, kaj jh res nimate? No ja, jih boste že poiskal... Pa en košček popirja tud vzemte zravn! Ja, zdej pa spet papirja nimate, kene? No ja, pa kar en košček od časopisa odtrgejte... Mate zdej? No torej, zdej pa napište lepo!!« Zmagoslaven vzklik, kakor da je pretrgan gordijski vozel: »Nooo, al vidte?! No, zdej pa pejmo naprej!« In pove drugo uganko na enak način ter svoje predavanje duhovito konča: »Zdej smo pa prov za prov svoj čas dopolnile (akcent!) in napolnile. Torej lub moj, za nocoj je končan! Zdej pa pozdravlen pa prov pridn bodite!«

In ubogi otroci poslušajo to prisiljeno, neživljenjsko, pokroviteljsko posladkano »domačnost« »popularne prijateljice otrok« in ne vedo, kaj bi z njo. Starši pravijo: »Hec mora biti!« in imajo pri tem svoj »prav«. Ljubljanska radio postaja pa honorira ta »hec« vsakokrat po 75 Din (morda celo po 100 Din) — in je menda tudi vse »prov«!

Alpinistična šola T. K. Skala

Kakor smo pred dnevi poročali, priredi T. K. Skala brezplačno alpinistično šolo. Šola bo obstojala iz teoretičnih predavanj in diskusijskih večerov o ideologiji alpinizma, toponomastiki, geografskem in geološkem pregledu naših gorovij, higijeni alpinista, o prvi pomoči in reševanju v gorah, meteorologiji, nevarnostih v gorah, botaniki, zoologiji, o opremi alpinista in plezanju; ta predavanja, ki bodo absolvirana v zimskih mesecih, bodo praktično izpopolnila v poletni sezoni terenske vaje v orijentaciji, prvi pomoči in predvsem v plezanju.

Vsak udeleženec te šole bo na Turncu pod Grmado s priznanim plezalnim učiteljem izvršil vrsto poizkusnih plezalnih vežb v raznih načinih plezanja, nato pa pod vodstvom naših najboljših plezalcev nekaj plezalnih tur v Savinjskih in Julijskih alpah.

Šola se prične sredi januarja, teoretični del traja do konca marca, z dvema tedenskima večernima urama, praktični del šole se pa izvede od aprila do avgusta.

Prijave za šolo je pošiljati na T. K. Skala, Ljubljana, Slomškova 1. Sprejemajo se tudi neorganizirani interesenti.

Lokal in termini predavanj se bodo udeležencem pravočasno sporočili.

Za učitelje in predavatelje je T. K. Skala pritegnil naše najboljše alpinistične in znanstvene strokovnjake, njihova imena nam jamčijo za popoln uspeh te šole. T. K. Skala je s tem započel z novo, doslej pri nas še čisto neznano akcijo. Da je taka šola potrebna, priča ravno letos tako naraslo število smrtnih žrtev gora, in to celo na navadnih zavarovanih poteh. Namen te šole je, vcepiti udeležencem osnovne teoretične in praktične pojme o alpinizmu, dati jim osnovo in smer, v kateri se bodo izobraževali in razvijali dalje, in jih tako vzgojili v cele alpiniste s popolno tehniko in pravilnim pojmovanjem alpinistične vrednote.

Trbovlje

Novi delovni čas na občini. Vsled okrožnice okrajnega načelstva je občinski odbor določil nove uradne ure sledeče: ob delavnikih od 8—12 in 15—18, ob sobotah od 7.30—13.30. Ob nedeljah in praznikih — cerkvenih in državnih — občina redno ne uraduje. Po možnosti se naj stranke zglasijo na občini v svojih zadevah ob torkih in petkih. S tem je na občini uvedeno isto uradno poslovanje, kot pri državnih uradih.

Ponovili bodo v nedeljo v Društvenem domu narodno igro »Mlinarjev Janez«, ker je na Štefanovo zmanjkalo vstopnic in prostora.

Poročili so se med prazniki: Kek Karl, steklar, z Lamovšek Marijo; Knez Franc, rudar, z Fakin Francko; Hribšek Edvard s Kolenc Angelo; Klavžar Anton z Dolanc Hildo; Kerstnik Franc z Ojsteršek Gizelo; Urbanija Josip z Andrijani Olgo; Omerzu Ivan z Nazaglav Karlino; Jere Rudolf s Knez Leopoldo; Zupančič Anton s Hančič Marijo in Petek Ivan z Zavrl Marijo. Bog daj srečo!

Volivne imenike bodo uradno popravljali na občini tekom januarja. Županstvo poziva vse naše državljane, ki spolnijo 21. leto tekom 1935., da se javijo na občini do 15. januarja, oz. hišni gospodarji za svoje stanovalce.

či, katero podeduje od rodu do rodu, in razodetje, da se ta vrata nekoč spet odpro. V sliki »Kajn in Abel« prikazuje prvo posledico greha: Kajn dvigne roko zoper brata, ki je v svojem čistem srcu najbolj živo ohranil sveto izročilo in ki je že skoraj prispel na prag zaprtih vrat. Toda s telesom ubije Kajn tudi duha Abelovega! V »Jakobu« zaživi dalje, ker ga Gospod sam obuja in ohranja. In v »Marijі« se to hrepenenje pokaže v najbolj konkretni obliki; straža pred vrati že zapušča svoj prostor, da pripravi pot Odrešeniku, ki bo odprl vrata. V »Pastirjih« (5. slika), ki je gotovo najčudovitejša izmed vseh, vpodobi pisateljica v mladem pastirju in pastirici znova Adama in Evo, ki po dolgih tisočletjih še sanjata o davno minuli sreči. Notranja vez je strnjena, dramatično je dobro zaokrožena celota. Tudi stilno je igra popolna. Jože Vovk je igro prelil v lepo slovenščino. Težava bo pač z vprizoritvijo prve slike (Adam in Eva), a dobra volja bo tudi to premagala. Ne strinjam pa se povsem z nekaterimi režijskimi pripombami, ki se premalo skladajo s slogom in nastrojenjem igre ter ga tako utegnejo motiti. V splošnem pa bo igra nudila odrom hvaležno in bogato snov za izpopolnitev adventnega ter božičnega repertoirja. J. V.

Gabrijel Jurkić: »Večeri«. V Ulrichovem salonu je te dni razstavljal A. Jurkić, znani hrvaški slikar in ilustrator. Razobesil je okoli 110 večjih in manjših oljnatih slik, ki jih je povezal z enotnim naslovom »Večeri«. Razstavni prostori so bili od jutra do večera polni obiskovalcev — vstopnine ni bilo nobene! — in je umetnik lahko zadovoljen, ker so mu odkupili skoraj tri četrtine razstavljenih del! To je vsekakor lep uspeh, ki razodeva veliko popularnost umetnika. Posebno ženski svet je bil ves navdušen za razstavo, ki jo je neka žena imenovala naravnost: to je razstava za nas! Takole govori ista ocenjevalka: »Slike G. Jurkića so umetniško delo, zaokroženo in edinstveno po ideji in po izdelavi. Vsaka slika je kakor poedina skladna pesem ali kakor posamezne besede molitve. Me žene čutimo, da smemo po pravici reči: To je naša razstava. To mi lahko zajamemo in razumemo, po tem rastemo, se poglabljamo in boljšamo. Kakor da smo v hramu neminljive in prave lepote, katera služi Gospodarju sveta enako kakor najvišja modrost in najvišje spoznanje. Zdi se, da je hotel Jurkić s tem svojim edinstvenim delom izkazati najgloblje spoštovanje Stvarniku večne lepote in izraziti svojo skrivnostno ljubezen do svoje rodne zemlje. Ko gledaš sliko za sliko, ti je v duši svetló in težkó... Ta razstava je molitev pred Bogom, je beseda ljubezni in vdanosti do domovine, je služba pravi lepoti.«

Seveda so se slišali tudi drugačni glasovi, ki se niso izražali v takih superlativih. Jurkiću očitajo manirizem in svojevrstno vzhodnjaško monotonijo, opomba, ki je v neki meri upravičena. Nesmiseln pa je očitek, da na Jurkićevih zimskih pejsažih zaman iščeš »bosanskega volka ali ptico ali kakšno drugo žival«, čeprav bi tu in tam želeli res nekoliko več življenja. Če hočemo biti objektivni, bomo morali priznati, da nam je slikar pričaral mnogo skrivnostne lepote in poezije jesenskih in pomladnih večerov. Marsikatera podoba te zgrabi, nobena pa ne pretrese (n. pr. št. 6. Jesenske megle, št. 7. Mirna voda, št. 38. Večer, št. 99. Jesen, št. 73. Pred večerom...). Iz tega in iz dovršene tehnike si razlagam tudi toliko navdušenje žena za tovrstno umetnost. —rič.

D. H. Lawrence: Sinovi in ljubimci. — Ljubljana, 1934. Založba: Modra ptica. — Med pisatelji novejšega angleškega slovstva zavzema D. H. Lawrence, ki je pred poldrugim letom umrl, čisto posebno mesto. Njegov osnovni tema je vedno eden in isti: nerazdružnost moškega in ženske v borbi z nagonom in ovirami. Pač pa je skoraj neizčrpen v bogastvu varijacij te osnove. Zanimivo studijo mu je posvetil L. Klakočar v zborniku umetnosti in razprav »Krog«. — Svojo najzrelejšo umetnost, ki je nekakšen svojstven naturalizem, je pokazal Lawrence v svojih novelah, katerih je zapustil lepo število. Roman »Krilata kača«, v katerem opisuje Brazilijo, je nekaj čisto svojskega v svetovnem slovstvu, kakor je tudi umetniško nepomembni, zato pa v svojih zahtevah drzni roman »Lady Chatterley in njen ljubimec« nekaj nenavadnega, a gotovo nesprejemljivega. V romanu »Mavrica« je Lawrence dosegel slog in zajel vanj svet, ki se more razodeti le resničnemu pesniku. — »Sinovi in ljubimci«, prvo delo tega pisatelja, ki smo ga v slovenskem prevodu (dr. Leben) dobili, so široko razpredena, v svojih problemih težka in ne vselej enovita snov, v katero je pisatelj poleg svoje osnovne teme položil obilo socialnega in dušeslovnega gradiva.

Ljudski oder št. 3. je pravkar izšel. Iz številnih člankov navajamo za izdajatelja značilni članek »Igravec — apostol« in vzgojni članek »Šolajmo naše igravce!«

Dr. Ivan Esih: Grci i južni Slaveni, naučni rad prof. dr. Mihajla Laskarisa. — Pod tem naslovom je nedavno izšla brošura na 38 straneh, v kateri obravnava znani hrvatski znanstvenik in publicist dr. Ivan Esih kulturne odnošaje med Grki in južnimi Slovani, zanimanje Grkov za slovanske narode in naposled še zasluženo znanstveno delo profesorja zgodovine balkanskih narodov na solunskem vseučilišču, drja. Mihajla Laskarisa. Cena brošurice je 5 Din, naroča se pri knjigarnarju Vasiću v Zagrebu, Zrinjski trg 13.

Vse kmečke ljudi, posebno pa kmečko mladino opozarjamo na »Brazdo«, kmečki stanovski list, ki izhaja mesečno in stane letno 20 Din. List izdajajo in pišejo izključno kmečki ljudje ter obravnava le kmečka stanovska vprašanja. Prva številka za leto 1935 je že izšla in jo dobi vsak brezplačno na ogled! Pišite ponjo na: Uprava lista »Brazda«, Ljubljana, Tyrševa cesta 29, I. nadstropje.

Sramota sveta: trgovina z dekleti

Najnovejša raziskavanja tajništva Zveze narodov so odkrila kakor v Južni Ameriki tako tudi v Vzhodni Aziji neverjetno sramotne razmere mednarodne trgovine, kateri so »blago« ženske, namenjene najsramotnejšemu suženjstvu, ki ga je kdaj poznal svet: prostituciji. V Vzhodni Aziji je vgnezdena prostitucija in z njo trgovina z dekleti, s katero je nerazdružljivo zvezana, v Perziji, Iraku, Holandski in Britanski Indiji, v Siamu, Indokini, na Kitajskem in Japonskem. V naslednjem naj navedemo le tisti del poročila Zveze narodov, ki se peča z današnjimi razmerami na Kitajskem.

Strašna usoda ruskih begunk

Tu igrajo glavno vlogo Rusinje, povečini pripadnice bivših ruskih premožnih slojev, večkrat celo bivših najvišjih družabnih krogov, ki so deloma takoj po boljševiški revoluciji, deloma pa kasneje vse do danes bežale in še beže iz Rusije na Vzhod. Njihova pot vodi čez Sibirijo in Mandžurijo; večinoma potujejo pozimi, ko zamrznejo vode in je mogoč prehod čeznje kjerkoli. To priliko so porabili zaslužka željni Kitajci v to, da se ponujajo na meji ruskim beguncem za vodnike in jih prevedejo čez mejo na skritih, samo njim znanih točkah, kjer je mogoče uiti paznosti ruskih straž. Seveda zahtevajo za to svojo službo izredno visoko plačilo.

Komaj stopijo begunci na tuja tla, se že začne njihovo mučeništvo. Saj večinoma ne razumejo tujega jezika, dostikrat jim preostane le še malo gotovine in kar so prinesli s seboj morebiti premoženja v obliki nakita in drugih vrednosti, je hitro porabljeno. Kajti v vsaki gostilni, kjer prenočujejo, zahtevajo od njih visoke cene, in če ponudijo namesto denarja nakit, jim ga slabo plačajo. Dalje ko potujejo, bolj se taja njihovo imetje, dokler slednjič ne ostanejo brez vseh sredstev. Potem jim kitajski gostilničarji največkrat predlagajo, naj moški sami potujejo dalje, ženske pa naj ostanejo v vasi, v kateri se ravno nahajajo, kot zastava, dokler ne zaslužijo moški posebnega denarja, se vrnejo in »rešijo« ženske. V premnogih primerih pa se moški nikdar več ne vrnejo, bodisi, da na svojem daljnem potovanju zbole in umrjejo, bodisi, da ne najdejo dobrega zaslužka in se sami komaj za silo preživljajo, kamoli, da bi si nahranili denarja in bi mogli odpotovati po svoje žene in hčere.

Kaj pa zapuščene žene in dekleta? Vdinjajo se za služkinje, natakarice, ali pa jih tisti, ki so jih pridržali v zastavo, naravnost prodado lastnikom javnih hiš. Tako je najti na stotine teh Rusinj kot pevke po varietejih, kot natakarice in plesalke po vseh velikih kitajskih mestih, katere obiskujejo Evropci: v Harbinu, Pekingu, Šanghaiju, Tientsinu nikov — bistveni del kitajskega verstvenega življenja — pomen le moško potomstvo. Zato žensk ne cenijo za polnopravne ljudi in so zlasti revnejši sloji vedno pripravljeni, da odstopijo svoje hčere tujim ljudem. Deklice dajo starši kot služkinje ali kot »muitsai« v zakup znancem ali pa kot gledališke igralke gledališkim družbam.

Muitsai zavzemajo položaj med služkinjo in družinskim članom. Jedo za gospodarjevo mizo in jih vzgajajo skupaj z lastnimi otroci, a morajo več delati kakor le-ti.

Starši prodajajo lastne otroke

V največ primerih pa odstopijo revnejši kitajski starši svoje hčere, še čisto majčkene, brez vsake pogodbe proti enkratnemu plačilu za neomejen čas tako imenovanim varuhom. Ti nastopajo pred nevednimi starši kot premožni ljudje in itd. Skoraj vedno se za temi poklicnimi oblikami skriva prostitucija; razmeroma redko je najti ruske begunke po javnih hišah. Število Rusinj na Kitajskem je tolikšno, da ostale maloštevilne Evropejke, ki se kot žrtve trgovine z dekleti pečajo z navedenimi poklici, v primeri z njimi skoroda izginejo.

Kitajski običaji, muitsai ali »adoptacija«

Ogromno je pa tudi število Kitajk, ki jih trgovina z dekleti odpravlja v inozemstvo in sosednje pokrajine s plemensko sorodnim prebivalstvom. Tako so našteli leta 1930/31 tisoč takih Kitajk v Siamu, pet do šest tisoč na britanskem Malajskem otočju, v Holandski Indiji teh nesrečnic kar mrgoli in jih sploh ni bilo mogoče prešteti, v Hongkongu so jih našteli 4000, v Makau 1000 in v Kvantungu 500.

Socialne razmere in običaji na Kitajskem so taki, da na vso moč pospešujejo trgovino z dekleti. Povsod, posebno pa med kmeti in delavci, je še vedno razširjeno mnenje, da ima za čaščenje predzatrjujejo, da se bo otroku pri njih dobro godilo. Po sklenjeni kupčiji odpotujejo varuhi bogvekam in ni kasneje običajno nikdar več nobenega glasu za njimi — lastniki so javnih hiš in so kupili otroka prav v ta namen. Dostikrat nastopajo kot varuhinje in kupujejo deklice postarne prostitutke, ki nesrečno dete od mladega poučujejo za svoje sramotno rokodelstvo. Slednjič kupujejo deklice poklicni trgovci z dekleti in jih prodajajo v javne hiše na Kitajskem in v inozemstvu.

Ali je verjetno, da bi bile kje pod solncem še danes mogoče take nezaslišano sramotne in nečloveške razmere? Žal, da je vsak dvom izključen, saj poroča tajništvo Zveze narodov le suha dejstva.

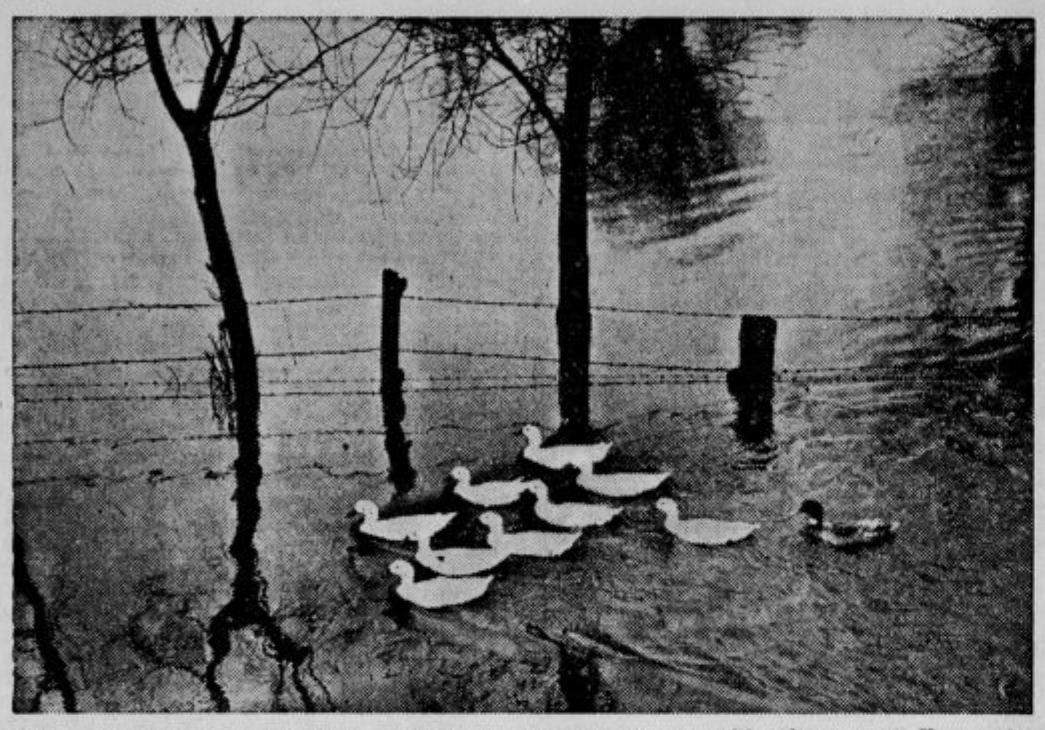

Povodenj na Holandskem. Julianin kanal je prestopil bregove in zalil polja in poti. Katastrofe se vesele samo — gosi.

Romunski politik in državnik Maniu, bivši voditelj Narodne kmetske stranke, ki je te dni izstopil iz strankinega izvršilnega odbora, hoteč se povsem umakniti iz političnega življenja.

Cenejša stanovanja za mnogoglave družine

Mestni svet v Leipzigu je nedavno sklenil nov stanovanjski program za 1000 novih stanovanj. Od teh je 250 vnaprej določenih za družine s številnimi otroci. Zdaj je sprejel nov sklep, po katerem bo mesto v teku 35 let vsako leto prispevalo po 12.000 mark v svrho, da se najemnina stanovanj za mnogoglave družine zniža za najmanj 10 odstotkov.

Za kratek čas

»Nasproti meni se vsi smehljajo.«
»Gotovo ste milijonar?«
»Ne, fotograf.«

Obiskovalec: »Kar očaran sem nad okusnostjo in razkošnostjo vašega stanovanja!«
Gospodar: »Kaj ne? Ampak vedite, da sem začel čisto z majhnim... Ko sem se oženil, je bilo vse, kar sem imel — kazenski zakonik in vlomilsko orodje...«

*

Profesor Cosyns je pri trgovcu po telefonu naročil: ... potem pa mi pošljite še dve kili sladkorja v parallelepipedih! — »Kaj želite, gospod profesor?« je ves prestrašen prašal trgovec. »Para..., kaj pa je to?« — »Taka je pravilna označba za tisto, kar zanikarni ljudje, ki se nočejo učiti geometrije, imenujejo sladkor v kockah. Saj tisto niso kocke, ampak parallelepipedi.«

Znamke o priliki svetovne razstave 1935 v Bruslju, ki jih izda belgijska poštna uprava celo serijo.

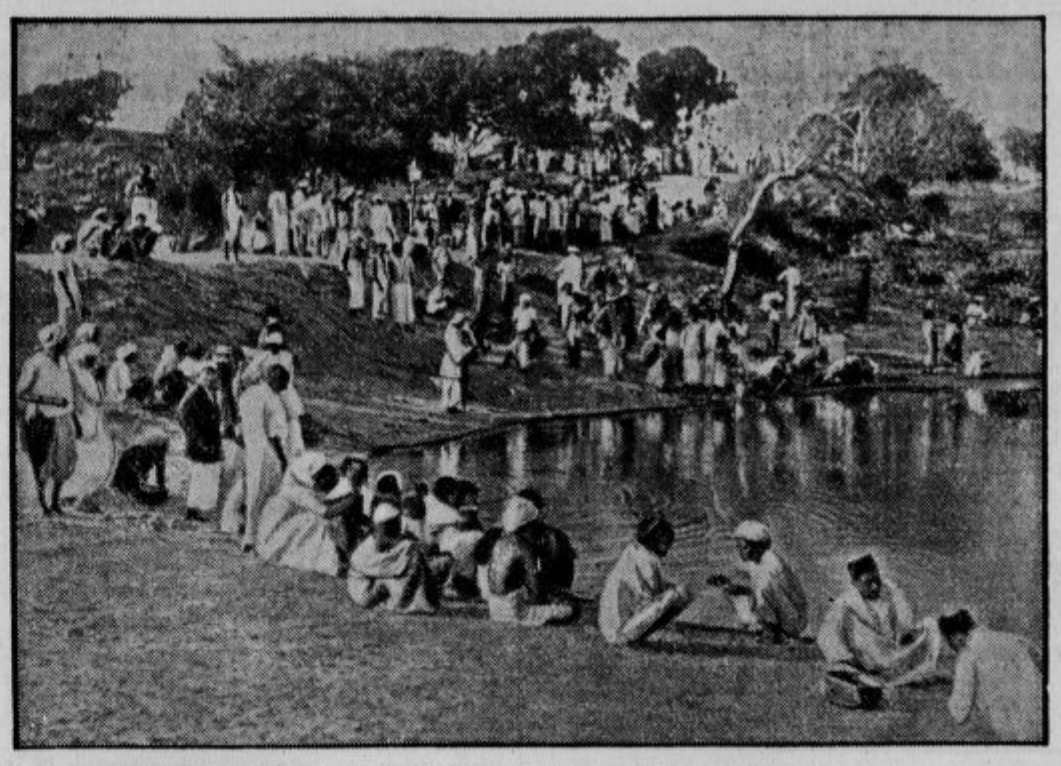

Malarija na Ceylonu. Kakor smo že poročali, se na Ceylonu, ki ima tako sijajno podnebje, silno širi malarija. Temu se ni čuditi, ko imajo domačini navado, da se v množicah kopljejo po plitkih bajerjih, ki so legla komarjev, prenašalcev malarije. Doslej je malarija pobrala že nad tisoč žrtev. Bolezni bo težko priti do živega posebno po vaseh, kjer ni nobene sledi zdravstvenih ustanov in uredb.

Krščanske zemlje se branijo

Tako imenovani »nemški vernikі« v Nemčiji, ki so odpadli od krščanstva, hočejo urediti zase posebna pokopališča, češ, da nočejo biti pokopani na krščanskih pokopališčih pod krščanskim nadzorstvom. Kot prvo se je v ta namen osnovalo društvo »Mesto prednikov« v Liebemühle na Vzhodnem Pruskem. Kupilo je zemljišče, na katerem je hotelo zasaditi pokopališki gaj. Policija pa je dovoljenje odrekla in društvo je nato izgubilo tudi tožbo v vseh stopnjah. Zadnja beseda je ostala policijski oblasti, ki odloča v pokopaliških vprašanjih.

Krmsko žito dražje kot krušno

Žitna trgovina v Nemčiji je zdaj zelo zapletena, ker hoče zakonodajalec prebivalstvu zagotoviti poceni kruh. Tako je krušno žito cenejše ko krmsko. Seveda so se takoj našli dobičkaželjni ljudje, ki bi radi tudi iz tega kovali brezobziren dobiček. Tako so odkrili, da je neki mlinar v okraju Osnabrück 400 stotov rži nalašč hranil tako neprimerno, da se je pokvarila, da bi jo mogel potem draže prodati za krmo. Mlinarja so zaprli.

Poročiti se sme, kdor plača davke

Afganistanska vlada je izdala naredbo, po kateri smejo civilne oblasti poročati le take pare, ki morejo dokazati, da so plačali vse svoje davke. Država je namreč zaradi nemarnega plačevanja davkov zašla v resne škripce. Uradnikom in duhovnikom, ki bi ravnali proti zgornji naredbi, prete zelo občutne kazni.

V novi Turčiji vse po predpisih

Turški prosvetni minister je odredil, da morajo vsi dečki nositi kratko ostrižene lase. Dolgi kodri in prameni so prepovedani. — Vse tipkarice po turških javnih uradih morajo po oblastni naredbi nositi v uradnem času enotno predpisano haljo.

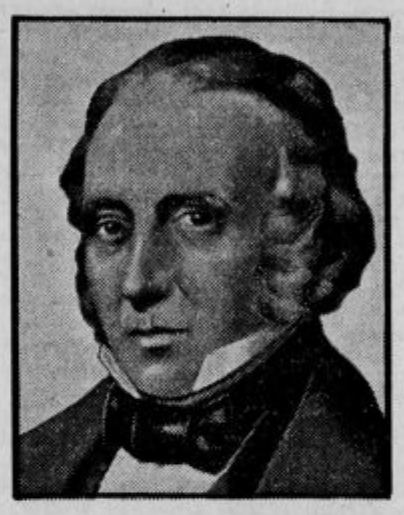

Macaulay-eva smrtna obletnica. Dne 28. decembra 1859 je umrl znameniti angleški zgodovinar in pisatelj T. B. baron Macaulay. Njegova »Zgodovina Anglije« je dosegla tolik uspeh, kakor pred njo nobeno zgodovinsko delo.

Dežela bajnih zakladov

Na severu Južne Amerike leži približno 3000 kilometrov dolga in 1500 km široka Amazonska nižina, ki tvori porečje največjega veletoka sveta. Pokrajina je znana le v toliko, v kolikor so plovne njene reke, njeni nepregledni pragozdovi pa so še zapečaten svet. Po Amazonki morejo vsekakor pluti tudi največji oceanski orjaki približno 5000 km daleč, globoko v Peru.

Amazonija je zelo razvpita, ker so prej belci tamkaj cepali za raznimi tropskimi boleznimi kakor muhe. Odkar so pa v najnovejšem času iznašli proti tem boleznim, ki jih povzročajo večjidel piki mrčesa, zanesljiva protisredstva, se je položaj izpremenil. Kar se tiče podnebja, je vlažna toplota zelo mučna in severni Evropejec je v njej za telesno delo docela nesposoben; vendar podnebje nikakor ni neznosno, kajti vročina kljub ravniški legi ni nikoli pekoča. Toplota znaša skozi vse leto približno 27 stopinj Celsija v senci, kar je nedolžno v primeri z našimi pasjimi dnevi v vročih poletjih. Vsekakor pa je vlažna soparica veliko mučnejša kakor suha vročina pri nas. Delavna moč belega človeka v njej kmalu opeša, zato hiti vsak, kdor more, v čim krajših presledkih na oddih v domovino ali sploh v hladnejše pokrajine. Neobhodno potrebno pa to nikakor ni, kajti ne manjka belcev, ki žive tamkaj že štirideset let brez prestanka. Popolnoma udomačili so se v teku mnogoštevilnih rodov samo Portugalci, odnosno Braziljanci.

Življenjske razmere v amazonskem ozemlju so še zelo enostavne, gospodarstvo in civilizacija sta še skrajno zaostala. Maloštevilno prebivalstvo je povečini naseljeno v mestih, nepregledni pragozdovi so skoraj povsem neobljudeni. Nižjim ljudskim slojem — izključno mešane krvi — ni treba veliko delati. Stanujejo po preprostih bivališčih in kočah in pokrivajo svojo goloto s cunjami. Ljudje imajo neverjetno malo zahtev. Hranijo se s sadjem, ki ga daje divje rastoče drevje in drugo rastlinje vsepovsod na pretek; dalje z moko iz mandioka (farinha) ter z ribami, ki jih po vseh vodah kar mrgoli. Odraščeni hodijo bosi, otroci pa dolgo docela nagi. Če dela družinski oče — družine so običajno mnogoglave — le pol dneva na teden za mezdo, otroci pa nabirajo sadje in love ribe, more oče ostali del tedna preležati v viseči mrežnici ali pa plesati.

Ker domače prebivalstvo nima nobenih potreb, živi vsa trgovina v glavnem le od izvoza deželnih pridelkov. Seve, odkar je kavčuk tako poceni, so prejšnji lahki in bajni zaslužki minili. Pred 20—30 leti je mogel vsak »caboclo« z nabiranjem gumija zaslužiti po več tisoč dinarjev na dan. Takrat se je vse kar dušilo v denarju, zdaj so pa vse blagajne prazne ko preluknjan žep. Danes so najvažnejše izvozno blago paranski orehi in pa les. Umetnih nasadov ni, izvaža se le, kar domačini nabero po pragozdovih, to je orehi, kavčuk, les, dišava kože, ptičje perje itd. Industrije ni, izvzemši nekaj ogromnih veležag. Odjemalec za vse to izvozno blago je v prvi vrsti Severna Amerika.

Naravna bogastva Amazonije so še neizčrpana, komaj načeta. Les in vse drugo se nabavlja le ob bregovih plovnih rek, notranjost pragozdov je še nedotaknjena. Tam rasto nepregledne množine prekrasnih palasandrovih in mahagonijevih dreves, ceder itd.; vseh znanih vrst žlahtnega lesa raste tam nad 1200 zvrsti. Toda, ker ni nobenih cest ne železnic, se nihče ne loti sečnje v notranjosti. Neizkoriščeno ostaja tudi ribje obilje, ker začno ribe v vročini takoj gniti. Dalje so odkrili v Amazonskem ozemlju zlato, platino, drago kamenje, petrolej, premog, cinober (živo srebro), baker itd.; toda, ker ni ne denarja ne delavnih moči ne prometnih sredstev, ni nikogar, ki bi se lotil izkoriščanja. Treba vedeti, da bi se v tem orjaškem rastlinjaku vsaka cesta in pot, ki bi jo napravili, v teku pol leta zopet popolnoma zarasla, če je ne bi neprestano čistili; to bi pa zahtevalo izredno velike izdatke.

K vsem tem orjaškim oviram treba prišteti še razne druge nadloge teh ozemelj: komarje, klope, peščene bolhe, stenice in vsakovrsten drug ogaben mrčes. Veliko teh mučiteljev je za človeka smrtno nevarnih, ker prenašajo klice kužnih bolezni. Dolgotrajne vožnje s čolni po vodah so zvezane z neznosno vlažno soparico in pogostimi nevihtami; hrana je pomanjkljiva, nesnaga in mrčes trapita človeka do blaznosti. Vsemu temu se mora podvreči potujoč trgovec, da more po večtedenski vožnji pri divjih in napol divjih domačinih zvesti svojo zalogo steklenih biserov, ovratnih verižic itd. in jih zamenjati za deželne pridelke, ki jih potem v Manaosu ali Pari vnovič za 10—20 krat višjo ceno. Marsikdaj se pa taka vožnja konča tragično in trgovca ni nikdar več nazaj.

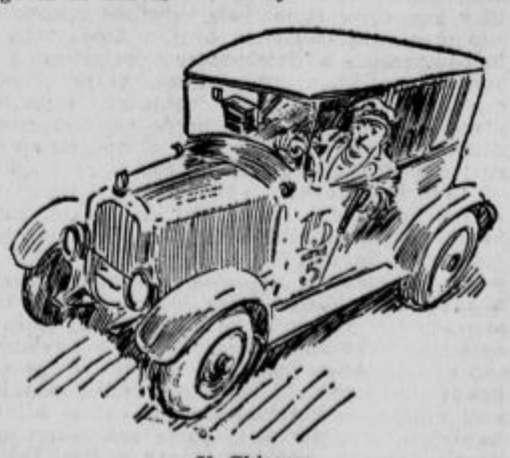

V Chicagu

Vozač na taksiju: »Kaj? Vi ne potrebujete taksija?!«

Gospodarstvo

Davčna obremenitev

Dohodek padel za 50%, davki za 21%

Na zborovanju Centrale industrijskih korporacij v Belgradu je navedel glavni tajnik centrale g. dr. Cvetko Gredorič zanimive podatke o obdavčenju posameznih predmetov po državni trošarini.

Tako se plača pri 1 kg sladkorja 7.80 Din ali 195% cene na debelo, pri kg kvasa 8.60 Din ali 55.8% cene na debelo, pri kg kave 9.60 Din ali 87% cene na debelo, za 1 hl piva 104.40 Din ali 40% tvorniške cene (neocarinjeno), za eno električno žarnico 5—200 Din ali 66.7—240% cene na debelo, za 1 kg bencina 5 Din ali 138% cene na debelo, 1 kg plinskega olja 1 Din ali 42% cene na debelo, za 100 kg cementa 15 Din ali 35—40% cene na debelo itd.

Naš narodni dohodek je padel od 69.6 miljarde Din v letu 1926—1927 na 30—35 miljard, kot je to ocenil bivši finančni minister dr. Gjorgjevič, istočasno pa je padla davčna obremenitev samo od 8.379 na 7.259 milij. Din. Narodni dohodek se je zmanjšal za 50%, obremenitev pa samo za 21%. Na enega prebivalca je odpadlo leta 1926—1927 dohodka 5.354 Din, leta 1932—1933 2.320 Din. Davčna obremenitev je znašala 1926—1927 12% vsega narodnega dohodka, 1934—1935 pa že 24%. Kako velika je obremnitev, se vidi najbolje, če se upošteva, da znaša eksistenčni minimum za delavca za 4. četrtletje 1932 2.861 Din, dočim znaša narodni dohodek le 2.320 Din na 1 prebivalca. To dokazuje, da naš narodni dohodek ne zadostuje več za življenje, ampak da moramo načenjati že narodno premoženje v kritje rednih potreb.

Melioracije

Še 32 milijonov potrebujemo za melioracije v Sloveniji

Iz Statističnega letopisa za 1932, ki ga je izdala državna statistika, posnemamo tele zanimive podatke o melioracijah. Podatki se nanašajo na dobo od zedinjenja pa do konca leta 1931.

V omenjeni dobi od 1918—1931 so bile izvedene popolnoma melioracije 975.231 ha zemlje, od tega so izvedle melioracije vodne zadruge na 858.967 ha. Skupno so zahtevale melioracije v naši državi izdatek 739.2 milj. Din. Od tega je dala država 30.7 milj., ostanek 708.55 milj. Din pa interesenti in razne ustanove.

V naši banovini je bila izvedena v dobi od 1. dec. 1918 do 31. dec. 1931 melioracija 5145 ha, kar je malenkost v primeri z vso državo. Stroški so se pa razdelili takole: država je dala 0.84 milj. Din, interesenti pa 0.655 milj. Din. Če primerjamo izdatke za vso državo v znesku 30.7 milj. (v kolikor so namreč padli v breme države), je odstotek v Sloveniji potrošenega denarja zelo majhen: 2.7%. Nekoliko boljše je razmerje pri delno izvedenih melioracijah: v vsej državi melioracije v delu 687.025 ha, od tega v Sloveniji 49.434, doslej pa je potrošila država v Sloveniji 5.1 milj., v donavski banovini 106.3, v drinski banovini 5.0, v primorski 5.8, v savski 8.4, v vardarski 4.4 itd. Odstotek izdatkov v Sloveniji znaša 3.4%.

Potrebno pa je v vsej državi meliorirati še 369.004 ha zemljišč, od tega v Sloveniji 19 070 ha. Te melioracije so proračunane na 375.5 milj. Din, od tega v Sloveniji 32.4 milj. Din. Če primerjamo že izvedene ali pa v delu, potem je pri nas še relativno največ neizvedenega ali pa niti ne začetega.

Razdelitev zlata

Po ameriških cenitvah je svetovna produkcija zlata lani zopet znatno narasla ter dosegla 25 milijonov unč. Leta 1933 je znašala svetovna produkcija zlata 24.7 milijona unč in leta 1932 24.2 milijona. To kaže, da je zlato še vedno iskana kovina, katero kupujejo in zbirajo tudi države, ki so odstopile od prejšnjega svojega standarda in devalvirale valuto.

Naslednja statistika nam kaže razdelitev zlatih zakladov po svetu konec leta 1934 (v oklepajih navajamo podatke za leto 1933, vse v milijonih mark):

Severnoameriške Zedinjene države 20.323 (16.850), Francija 13.541 (12.682), Anglija 3.927 (3.896), Švica 1.547 (1.618), Belgija 1.460 (1.592), Holandija 1.420 (1.558), Italija 1.274 (1.566), Švedska 396 (417), Češkoslovaška 278 (212), Poljska 235 (223), Norveška 133 (118), Avstrija 118 (111) in Nemčija 78 (386).

Iz tega pregleda se vidi, da so največ zlata izgubile Nemčija, Italija, Holandija, Belgija in Švica. Z izjemo Nemčije so to države zlatega bloka, ki so morale oddajati velike količine zlata za vzdrževanje stabilnosti svoje valute. Izjemo tvori Francija, kjer so prišle na dan velike količine tezavriranega zlata ter povečale vkljub oddajam v inozemstvo zlati zaklad Banque de France. Vse te znatne vsote zlata so večinoma prišle v prid Severnoameriškim Združenim državam, katerih zlati zaklad je dosegel rekordno vsoto 20.323 milijonov zlatih mark. Dve državi na svetu: Francija in Zedinjene države, kontrolirati 65% vsega zlata na svetu, dočim je znašal ta odstotek še pred letom dni samo 58%, pred štirimi leti 55% in pred šestimi leti 48%.

*

Licitacije. Dne 28. decembra t. l. bo pri Komandi 39. peš. polka v Celju licitacija glede dobave kvasa. — Dne 2. januarja 1935 bo pri Komandi drav. div. oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave 10.000 kg masti, 1600 kg kave, 2000 kg praženega ječmena, 600 kg paprike in 260 kg čaja.

Dobave. Gradbeni odd. ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 4. januarja 1935 ponudbe glede dobave 300 kom. žicovodnih koles in 1450 kg jekla. - Strojni odd. ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema ponudbe glede dobave električnega materiala. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Pobiranje takse na kavcije. Z razpisom z dne 26. marca 1934, št. 24471, je ministrstvo financ odredilo, da se od onih podjetnikov, ki so položili kavcijo, pa se pozneje iz kateregakoli povoda niso udeležili licitacije, pobere od iznosa kavcije taksa po tar. post. 170. taksne tarife, ker se z ozirom na to, da se licitacije niso udeležili, ne morejo smatrati za licitante po zakonu o drž. računovodstvu. Z nadaljnim razpisom z dne 26. novembra 1934, št. 96623-III, pa je ministrstvo to tolmačenje popolnilo v toliko, da se taksa ne pobere na kavcije, ki se dvignejo pred licitacijo, ampak samo na one, ki jih hranijo drž. blagajne po končani licitaciji, ako se podjetnik, ki jo je položil, ni udeležil licitacije.

»Pankongres za odpravo ovir gradbene delavnosti« bo v začetku prihodnjega leta v Zagrebu. V Zagrebu se je ustanovil odbor, ki pripravlja kongres. (Naslov: Varšavska ulica 3.) Na kongresu naj bi odposlanci posameznih strokovnih organizacij nastopili s predlogi, kako bi bilo mogoče dvigniti gradbeno delavnost, od katere je odvisen procvit toliko drugih gospodarskih panog. Za podrobna pojasnila pišite pripravljalnemu odboru.

Jugoslovanske tvornice električnih žarnic proti kartelu. Neka angleška družba bo v nekdanji tovarni stekla v Drvarju postavila novo tvornico električnih žarnic. V tej zvezi je zanimiva vest, da so obstoječe jugoslovanske tvornice zavrnile vabilo, naj bi pristopile k mednarodnemu kartelu za izdelovanje električnih žarnic. Kartel se zaradi tega čuti precej prizadetega, ker jugoslovanske tovarne izdelujejo prav tako dobro blago in ga prodajajo po nižjih cenah, kakor kartel. Tovarna v Drvarju namerava dobavljati blago tudi ostalim balkanskim državam.

Gospodarski stiki med Avstrijo in Italijo v škodo drugih. Avstrijska vlada je naznanila nadaljnjo omejitev uvoza umetne svile. Nikakor ne gre za surovino, pač pa za to, da se kontingent umetne svile, ki je bil določen za posamezne države, skrči. To skrčenje kontingenta v druge države naj bi šlo v prid Italije. Tako naj bi se italijanski kontingent povečal. Avstrija pričakuje, da bo tudi Italija dovolila avstrijskemu izvozu primerne ugodnosti.

Znižanje obrestne mere pripravljajo v Avstriji, ker je likvidnost denarnih zavodov precejšnja.

Italijanska emisijska banka izkazuje po dolgotrajnem padanju prvikrat v izkazu za 20. december zvišanje zlatega zaklada v primeri z 10. decembrom. Zlati zaklad se je povečal od 5769.5 na 5800.2 milij. lir. To je najbrže rezultat konskripcije deviznih dobroimetij italijanskih državljanov in njih konverzije v zlato.

Borza

Dne 27. decembra 1934.

Denar

Neizpremenjeni so ostali Berlin, Curih in Newyork, dočim so vse ostale devize narasle.

V zasebnem kliringu so ostali neizpremenjeni tečaji avstrijskega šilinga na naših borzah: 8.10 do 8.20. Grški boni v Zagrebu 29.40—30.10, v Belgradu 29.15—29.85. V zasebnem kliringu je notiral London v Zagrebu 226.07—227.67, v Belgradu pa 225.70—227.30. Španska pezeta v Zagrebu 5.55 blago, v Belgradu 5.70 blago. Budimpešta v Belgradu 8.75 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2309.63—2320.99, Berlin 1366.60—1377.40, Bruselj 800.10—804.04, Curih 1105.85—1111.35, London 168.31—169.91, Newyork 3385.28—3413.54, Pariz 225.35-226.47, Praga 142.74—143.60, Trst 291.69—294.09.

Promet na zagrebški borzi 31.562 Din.

Curih. Pariz 20.37875, London 15.24, Newyork 308.625, Bruselj 72.50, Milan 26.42, Madrid 42.25, Amsterdam 208.90, Berlin 124, Dunaj 73.26 (57.50), Stockholm 78.60, Oslo 76.60, Kopenhagen 68.05, Praga 12.8875, Varšava 58.35, Atene 2.90, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.78.

Vrednostni papirji

Tržišče vrednostnih papirjev ne beleži posebnih izpremememb, ker je v pričakovanju ultima. Tudi tečaji ne beležijo znatnih izpremememb. Promet je nekoliko oživel in je danes znašal na zagrebški borzi 500 kom. vojne škode, 2000 dol. 8% Blera in 100.000 v begl. obveznicah.

Ljubljana. 7% inv. pos. 70—71, agrarji 40—41, vojna škoda 336—338, begl. obv. 56—57, 8% Bler. pos. 63—64, 7% Bler. pos. 55—57, 7% pos. DHB 64—66.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 70—71.50, agrarji 40.50 den., vojna škoda 336—337 (336.50, 337), 2. 337—339, 6% begl. obv. 56.75—57 (57.50), 8% Bler. pos. 62.50—64 (63), 7% Bler. pos. 56.25—57.50, 7% pos. DHB 64.50 den. — Delnice: Priv. agr. banka 228—230, Našice 400 den., Impex 50 d., Trboveljska 97.50—100 (100 po 97.50).

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71—71.50, agrarji 41.50—42.50, vojna škoda 337—338 (337.50), 1. 338—338.50 (338.50), 2. 338.50—339.50 (339), 6% begl. obv. 57.50—57.60 (57), 8% Bler. pos. 65.25—66 (65), 7% Bler. pos. 56.25—57 (57), 7% pos. DHB 64.50 den. — Delnice: Narodna banka 4650—4700, Priv. agr. banka 228—229 (230, 228).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je v znamenju popolne stagnacije. Povpraševanje je malenkostno in tudi ponudba ni posebno znatna. Danes deloma tvrdke v žitorodnih krajih niso poslovale.

V notacijah ljubljanske borze je nastopila važna sprememba. Doslej so se notacije razumele franko slovenska postaja, pri moki pa franko Ljubljana. Odslej pa so notacije navedene franko vagon nakladalna postaja (bačka ali sremska). V primeri s preteklim petkom, ko je bil zadnji borzni sestanek, so cene moki narasle za 2.50 Din pri 100 kg, cene koruze pa za 1 Din, dočim je pšenica ostala neizpremenjena.

Ljubljana. Pšenica, vse 2% bačka postaja 79 kg 108—110, gorban. 77-78 kg 108—110, dolban. 77-78 kg 106—108, srem. postaja 78-79 kg 108—110, slav. postaja 76-77 kg 114—116, potiska 78-79 kg 116—118. Koruza času primerno suha s kval. garancijo bačka, času prim. suha ban. 58—60, umetno sušena bačka 66—68, umetno sušena ban. 63—65, moka ničla ban. brez prometnega davka 175—195, bačka 175—195, pšenična bačka št. 2 160—175, št. 5 140—155.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet srednji.

Budimpešta. Tendenca prijazna. Promet srednji. Pšenica marec 16.24—16.38, zaklj. 16.37—16.38, maj 16.70—16.78, zaklj. 16.78—16.79, rž marec 13.25—13.30, zaklj. 13.28—13.30, maj 13.60—13.63, koruza maj 11.20—11.27, zaklj. 11.23—11.24.

Živina

Mariborski sejem dne 24. decembra 1934. Prignanih je bilo 5 konj, 8 bikov, 48 volov, 157 krav in 7 telet. Skupaj 225 komadov. Povprečne cene: Debeli voli 1 kg žive teže 2.75—3.50 Din, poldebeli voli 2—2.25, plemenski voli 2.50—3.50, biki za klanje 2—2.50, klavne krave 2.50—2.75, plemenske krave 2—2.25, krave za klobasarje 1.50, molzne krave 2.50—3, mlada živina 2.75—3, teleta 3.50—4.50 Din. Prodanih je bilo 97 komadov. — Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 6—8, meso bikov, krav, telic 4—6, telečje meso I. vrste 10—12, II. vrste 4—6, svinjsko meso 8—14 Din.

Sport

Anglija poskuša

O Angležih je znano, da so zelo konzervativni tudi v sportu; toda v nogometu ni tako. Kajti vedno gledajo na to, da bi bila igra čim bolj zanimiva in zato skušajo odpraviti vse one nedostatke, ki ovirajo reden in zanimiv potek igre. To je bilo tem bolj potrebno, ker je pred leti začelo popuščati pri občinstvu zanimanje za ta sport. Tedaj so spremenili pravila glede ofside pozicije in od takrat dalje vedno delujejo na zboljšanju pravil, pri katerem se tudi gledalci pridno udejstvujejo.

Nedavno so se začeli baviti z vprašanjem časa, ki se izgubi radi raznih prekinitev igre. Manger Arsenala, v Londonu, George Allison, je po neki osebi kontroliral s kronometrom dolgost posameznih prekinitev tekom cele tekme ter je prišel do izredno uspešnih in zanimivih zaključkov. Dotična tekma je bila prekinjena nič manj kakor 132 krat, in sicer radi naslednjih vzrokov: dvakrat radi blesur: 89 sekund, šestkrat radi golov: 170 sek., 42 krat radi strelov od gola: 56 sek., 7 krat radi kornerjev: 133 sek., 9 krat radi prostih strelov: 88 sek., in 66 krat radi avtov: 506 sek. Na vseh prekinitvah se je torej izgubilo 1532 sek., kar znese 25 minut in 52 sekund. Četudi izvzamemo 89 sekund, ki so se izgubile radi omenjenih dveh blesur, nam še vedno ostane 24 minut in 23 sekund časa, ki smo ga izgubili na prekinitvah. Tudi neki švicarski poročevalec je napravil sličen poizkus ter je prišel do zaključka, da se je izgubilo pri tekmi, katero je on kontroliral, 18:05 minut, tako, da so dejansko igrali samo 72, mesto 90 minut.

Omenjeni manager je mnenja, da bi z ozirom na to, ker je sodnik preveč zaposlen z igro in bi se prav lahko zmotil, če bi še sam meril čas, imel posebnega časomerilca, ki naj bi bil na kakem višjem mestu, kjer bi mogel imeti točen pregled vse igre, in bi ob vsakem prekinjenju igre tudi uro ustavil, kadar bi se zopet začela, bi jo pa sprožil. Na ta način bi bila možna točna kontrola časa, ne da bi se moglo koga oškodovati. Konec polčasa in igre sploh pa bi se naznanil z gongom, nakar bi sodnik takoj zaključil igro. Allisonova ideja je prav dobra in ker bi se mogla prav dobro tudi praktično obnesti, smo radovedni, kaj bodo Angleži napravili.

Po še z nekim eksperimentom so prišli Angleži na dan. Gre namreč za to, da bi bila namesto enega sodnika, ki ga imamo sedaj, dva in poleg tega bi bilo več stranskih sodnikov. Tak način presoje so že poskusili Angleži ter so povabili k tekmi razne goste in strokovnjake. Pri tej tekmi je imel vsak sodnik polovico igrišča kakor pri hokeju. Stvar se pa — kakor izgleda — ni tako obnesla, kakor so mislili, in tudi ni pričakovati, da bi se s tem načinom sprijaznila mednarodna nogometna zveza in najbrže tudi angleška zveza ne; kajti težko bo tudi vedno najti dva nepristranska sodnika. Tudi poskus s štirimi stranskimi sodniki ob neki drugi priliki, ko je sodnik vodil tekmo z višjega mesta na tribuni se ni obneslo kljub temu, da je bil sodnik opremljen z oglaševalcem, da bi se moglo v praksi kdaj uresničiti. Poleg tega pa klubi tudi nimajo toliko denarja, da bi mogli plačevati kar pet sodnikov za vsako tekmo. Vsekakor pa je zanimivo, kako se Angleži zavzemajo za zboljšanje nogometne igre in kako ogromen interes vlada pri njih za nogometni sport.

Razpust nogometnih podzvez

Belgrajska »Politika« z dne 26. decembra t. l. poroča: Jugoslovanska nogometna zveza je na svoji seji dne 25. decembra t. l. sklenila, da razpusti vse nogometne podzveze kakor tudi poslovni odbor subotiške nogometne podzveze in sicer zato, da se bo čimprej reorganiziral jugoslovanski nogometni sport. Obenem je Jugoslovanska nogometna zveza določila za vodstvo poslov v posameznih podzvezah veččlanske odbore, ki bodo do nadaljnjega vodili vse posle dosedanjih upravnih odborov. *Za ljubljansko nogometno podzvezo je določila JNZ naslednji odbor: dr. Janko Köstel, Šetina Franc, Ante Schneller, Ivan Novak, Stanko J., Kuret Marjo in Ivo Kralj.*

Obenem je Jugoslovanska nogometna zveza določila delokrog imenovanim odborom, ki sestoji: 1. da potom zapisnika prevzamejo poverjene funkcije, 2. da se na prvi seji konstituirajo, 3. da najhitrejše imenujejo poslovne in kazenske odbore, 4. da zapisnike o neposredni predaji dostavijo v prepisu Jugoslovanski nogometni zvezi. Obenem naroča Jugoslovanska nogometna zveza vsem podzvezam, da v najkrajšem času pošlje načrte in mišljenje o načinu odigranja državnega prvenstva obenem z mišljenjem liga-klubov. Vsem klubom pa naroča, da v teku 7 dni dostavijo Jugoslovanski nogometni zvezi potom nadrejenih podzvez prepise vseh medklubskih sklenjenih dogovorov, v kolikor ti obstojajo.

Robert Kump: Smučanje

»Smučanje« je naslov zadnji Kumpovi knjigi, ki je vzbudila v vseh smučarskih krogih in celo med inozemskimi strokovnjaki veliko pozornost. Avtor je znan smučarski strokovnjak, zato je tudi njegovo zadnje delo na visoki stopnji. Dosedaj je izdal že tri dela, od katerih sta drugo in tretje enaki, le naslovna stran je spremenjena. Sedanji naziv »Smučanje« morda ne odgovarja popolnoma vsebini knjige, kajti knjiga nima nikakega besedila, ampak so za vse kretnje v snegu navedene slike, ki nazorno pokažejo vse prvine, ki jih mora izvajati smučar-začetnik ali smučar-tekmovalec v snegu. In ravno zato je njegova knjiga nekaj nenavadnega — najmodernejši pripomoček za priučenje smuške tehnike.

Smučarju, ki hoče spoznati smuško tehniko in jo obvladati, mora biti za praktično vajo v terenu uspešen pripomoček tudi dobra knjiga z nazornimi skicami. To prednost imajo skice, da so v stanju idealno predočevati drže, katero lahko gledalec dodobra premotri, dočim izvede smučar v naravi gib hitro in ga ni mogoče točno opazovati. Natančno opazovanje skice nadomešča tudi čitanje zapletenih in nepreglednih tekstov.

Kump je s svojo zadnjo knjigo »Smučanje« našel način, kako se ljudstvo potom knjige na lahek in enostaven način upelje v tajnosti belega sporta.

Kajti vsak smučarski lik je v nazornih skicah in oblikah razložen z ozirom na vrsto snega, v katerem se lahko izvaja, v zvezi z dopuščeno hitrostjo ter različno obtežitvijo smuči v vsaki posamezni poziciji. Izbe nas vodijo v kar mogoče dovzetni obliki mimo osnovnih korakov-obratov na mestu — enostavnega, valovitega in proti-strmineskega smuka — plužni zavor, zavojev in lokov — telemarka-plužnih, nepovdarjenih, povdarjenih, čistih in raznožnih kristijanij s pomočjo palic in brez njih — hitrostnih obratov in smuškega loka — dalje mimo vseh hitrostnih korakov — mojstrskih obratov — terenskega in prečnega skoka ter preskoka do končnih mojsterskih skokov s skakalnic.

Bralec te knjige je torej prisiljen opazovati gibe telesa na skici. Iz izkušenj namreč vemo, da nam ostane slika mnogo bolj v spominu kakor vsebina pisanega teksta. Zatorej pri uporabi te knjige smučar mnogo hitreje napreduje v posameznih smučarskih likih. Strani so opremljene s tekočimi številkami in je te se nanašajo na kazalo kratke priložene razlage v slovenskem, srbohrvaškem in nemškem jeziku.

V knjigi je prav vse kar se danes vobče na snegu izvaja ter more delo zadovoljiti vsakega od začetnika do smučarja-tehničarja. Potrebno je le natančno opazovati skice, posebno glede na obtežitev ali razbremenitev smuči, ker v tem je skrivnost stabilnosti, česar se je avtor, ki je priznan alpski smučar, zavedal, saj je posvečal vso pažnjo tej nalogi in jo tudi odlično rešil.

Službene objave LZSP

Spored zimsko-sportnih prireditev LZSP za sezono 1934-35: 1. januarja 1935: Mladinska tekma v priredbi Sm. K. Ljubljane. — 6. januarja 1935: Klubski dan obvezen za vse klube. — 12., 13. januarja 1935: Prvenstvo v klasični kombinaciji za prvenstvo GZSP obvezno tudi za LZSP, ker je obenem izbirno tekmovanje za slovansko prvenstvo. — Medklubska smuška tekma pri Sv. Ani, priredi SK Tržič. — 15., 16. januarja: Klubski Slalom Golo brdo ali Krvavec priredi JASO in obenem je to tekmovanje tudi tekmovanje za prvenstvo jugoslovanskih univerz — 20. januarja: Medklubska skakalna tekma na Mostecu in Mladinska tekma za dr. Gradnikov pokal, priredi SK Ilirija. — 22.—27. januarja: Vseslovansko in državno prvenstvo na Bledu: 22. januarja: stafeta 5 krat po 10 km, 25. januarja: tek na 18 km, 25. januarja: Smuk, 26. januarja: Slalom, 27. januarja: Skoki, kombinacija in konkurenca. — 27. januarja: Mladinska tekma v Tržiču, priredi SK Tržič. — 2., 3. februarja: Podzvezno prvenstvo za LZSP, alpska kombinacija, smuk in Slalom na Kofeah z izvedbo SK Tržiča in Slalom kluba 34. — 3. febr.: Medklubska sankaška tekma pri Sv. Ani, priredi SK Tržič. — 10. februar.: Klubska tekma na 18 km za sen., 5 km za jun. in dame in skoki na Gorjušah, priredi Slalom klub 34. — Pokalne tekme v Kamniku, priredi SK Kamnik. — Medklubski slalom na Mrzlici, priredi smuški odsek SPD Trbovlje. — 17. februarja: Prvenstvo Zasavja v kombinaciji priredi Smuški odsek SPD Zagorje. — Srednješolski Slalom priredi SK Ilirija. — Medklubski Smuk za Zeleniški pokal priredi SK Tržič. — 24. februarja: Medklubski tek na Golovcu, priredi SK Korotan. — Rovanov Memorial medklubska tekma v skokih na Bledu, priredi Sm. K. Ljubljana. — 3. marca: Mednarodne skakalne tekme v Planici. — 10. marca: Medklubska tekma v smuškem teku Menina planina—Gozd, priredi SK Kamnik. — Medklubska tekma v smuku Veliki Vrh—Kofce, priredi SK Tržič. — 17. marca: Prvenstvo v klasični kombinaciji za prvenstvo LZSP, odprto za vse Podzveze, na Pokljuki, priredi Sm. K. Ljubljana. — 19. marca: Podzvezne štafete za juniorje in seniorje na Pokljuki. — Odbornliška in damska tekma v smuškem teku na Pokljuki, priredi Sm. K. Ljubljana. — 25. marca: Medklubska tekma v smuku z Bogatina, priredi Slalom klub 34. — 31. marca: Medklubski slalom in eventualno klubsko prvenstvo v skokih na Pokljuki, priredi Sm. K. Ljubljana. — 22. aprila: Medklubska slalom tekma za prehodni pokal dr. Gnoklerja na Zelenici, priredi SK Tržič. — Pozivamo vse klube, ki dosedaj še niso javili nikakega termina za svoje prireditve, da izvedejo eno tekmo, in sicer obvezno, na klubski dan, to je 6. januarja in o njeni izvedbi poročajo Podzvezi. — Klubi, ki bi prijavili naknadno kak termin, jim ga bo Podzveza odobrila le, če ne bo konkuriral z že kakšno prijavljeno tekmo. Le take tekme se bodo priznale in potrdile. — Vsi klubi, ki še niso izpolnili svojih finančnih obveznosti napram Podzvezi se pozivajo, da to store najkasneje do 5. januarja, sicer bomo primorani poseči po ostrejših sredstvih. — Prispele so legitimacije za polovi no vožnjo na železnici. Legitimacija stane 10 Din, ki jih mora vsak poslati vnaprej. Poleg tega mora poslati tudi svojo fotografijo, podpisano čitljivo na hrbtu. Vse take prijave za legitimacije je pošiljati preko svojega kluba in sicer vsak teden najkasneje do srede, sicer legitimacij ni mogoče izstavitd do sobote. Za naše Podzvezo jih bo izdajal g. Mahkovec in je vse dopise za legitimacije naslavljati izključno samo nanj. — Dobili smo tudi zdravstvene liste za zdravniške preglede vseh tekmovalcev. Vsi klubi naj si po možnosti te zdravstvene liste nabavijo čimprej ter naj puste zdravniško pregledati svoje tekmovalce. Zdravstveni listi se izdajajo samo na podveznih sejah delegatom posameznih klubov.

Službene objave ljubljanske podzveze JZŽS

Iz seje upravnega odbora dne 19. decembra. — Na znanje se vzame zapisnik I. redne seje upravnega odbora JZŽS. SK Ilirija in TKD Atena kakor tudi drugi v poštev prihajajoči klubi se pozivajo, da javijo najkasneje do 29. decembra na naslov Podzveze termin, kdaj naj se vrši državno lahkoatletsko prvenstvo za poedinke (tekmovanje je določeno za Ljubljano), dalje termin, kdaj naj se vrši državno lahkoatletsko prvenstvo za družine in sistem, po katerem naj se vrši to prvenstvo. Na znanje se vzame ostavka gdč. Jelenčeve na mesto podpredsednice. S tem v zvezi se pozove TKD Atena, da predlaga Podzvezi za to mesto drugo osebo in to najkasneje do 30. t. m. V upravni odbor se kooptira g. Pöschl Hugo. Upravni odbor je pregledal arhiv, katerega je prejel potom Zveze od komisarijata, ter je ugotovil, da komisarijat ni izročil razen enega dopisa ASK Gorenjca, 10 verif. prijavnic s 6 slikami istega kluba, zadnjega zapisnika komisarijata in prepisa blag. poročila, ničesar. Prepis blag. poročila je brez vseh prilog, zato se naprosi Zveza, da podvzame vse korake, da dobi v roke ves arhiv, zlasti pa vse blagajniške priloge.

Občni zbor Jugoslovanske boksarske zveze

Predsednik dr. Lujo Thaler je otvoril občni zbor z nagovorom in komemoracijo za žalostno preminulega viteškega kralja Aleksandra I. Nato so se zborovalci poklonili novemu kralju. Prečitane so bile dalje pozdravne brzojavke. — Tajniško poročilo je pokazalo veliko organizatorično delo, ki je bilo opravljeno v preteklih sedmih mesecih poslovne dobe. Organizacija amaterjev je že dovršena. Profesionali pa bodo v kratkem organizirani. Zveza je včlanjena v mednarodni zvezi amaterskih bokserjev, ki ima svoj sedež v Budimpešti, in v mednarodni zvezi profesionalnih boksarjev, ki ima svoj sedež v Parizu. Balkanijada v boksu se ni mogla vršiti, ker gojita boks dosedaj še samo Romunija in Jugoslavija, v Turčiji pa se šele ustvarja. — Tehnično poročilo je pokazalo, da je včlanjenih sedaj 11 klubov s 165 verificiranimi člani amaterji. Profesionali še niso organizirani. Po prijavah pa jih je nad sto, od teh največ v Belgradu (40) in Zagrebu (22). — Blagajniško poročilo je izkazalo le majhen promet, kar je z ozirom na kratko poslovno dobo razumljivo. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta.

Ker je prisostvovalo občnemu zboru samo zastopstvo petih klubov, od teh dveh slovenskih (SK Ilirija in SK Železničar), je bil novi odbor hitro izglasovan. Izvoljeni so bili: predsednik dr. Lujo Thaler, podpredsedniki dr. Narančić, Mileta Nedić (Belgrad), Barić, tajnika: Richter Vl., Devčić, blagajnik Vuković Stjepan, tehnični referent Vuković Zoran, odborniki: dr. Komljenović, Bošnjak, Grahovac, Zmajić, Nikolujević (Belgrad). — Sprejet je bil predlog, da se osnuje v Belgradu poseben komite kot podružnica zveze. Določen je bil za izvedbo državnega prvenstva mesec februar. Izvedeno bo v raznih mestih po kategorijah. Sklenjeno je bilo, da morajo vsi klubi, z ozirom na težak gmotni položaj zveze, poravnati članarino za leto 1935 do meseca marca. Klub, ki ne bo vplačal še v aprilu, bo črtan iz zveze. Omenjeno je bilo še, da so za prihodnje leto v načrtu mednarodna srečanja (amaterska) z Avstrijo in Romunijo, nakar je predsednik zaključil uspeli občni zbor.

★

Slalom klub 34. Obveščamo vse naše članstvo, da je dom na Gorjušah popolnoma dograjen, opremljen in oskrbovan. Vabimo vse članstvo, kakor prijatelje kluba, da se udeleže silvestrovanja v novem domu. Zraven doma je tudi dograjena skakalnica. Oficielno otvoritev skakalnice in doma bomo še objavili. Vse informacije glede vožnje, doma in sličnega dobite v klubovem lokalu, Aleksandrova cesta 5, pritličje, desno.

Damski odsek: Danes redna damska gimnastika ob 19. Po gimnastiki sestanek vseh, katere bi šle v tečaj na Gorjuše. One, ki gredo, naj po možnosti prineso za udeležbo po 30 Din dnevno, tečaj bo trajal 6 dni.

LZSP — službeno. Seja upravnega odbora bo danes ob 20 v damski sobi kavarne Emone. Prosimo sigurne in polnoštevilne udeležbe.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

DRAMA — Začetek ob 20

Petek, 28. decembra: *Žalujoči ostali*. Red Sreda.
Sobota, 29. decembra: *Matiček se ženi*. Red B.

OPERA — Začetek ob 20

Petek, 28. decembra: *Izgubljeni valček*. Red Četrtek.
Sobota, 29. decembra: *Štirje grobjani* Red C.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 28. decembra: Zaprto.
Sobota, 29. decembra ob 20: *Idealen soprog*. Globoko znižane cene od 15 do 2 Din. Zadnjič v sezoni.
Nedelja, 30. decembra ob 15: *Carjevič*. Znižane cene. — Ob 20: *Izgubljeni valček*.

Naznanila

Ljubljana

1 *Kino Kodeljevo*. Drevi ob 20 dvojni spored: »Sezona v Kairu« (Renata Müller, Willy Fritsch) in vojni film »Zemlja v plamenih« (John Gilbert).

1 *Nočno službo imajo lekarne:* dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Celje

c »*Pri Hrastovih*«, ljudsko igro v treh dejanjih našega velikega pisatelja Fr. Ks. Meška vprizori celjski Studio na novega leta dan ob 16 v veliki dvorani Ljudske posojilnice. Opozarjamo ljubitelje gledališča iz mesta in dežele na to učinkovito igro. Režija je v rokah g. mag. Fedorja Gradišnika.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 28. decembra: 12.15 Koncert havajskih kitar na ploščah 12.50 Poročila 13.00 Čas, Plesi raznih narodov na ploščah 18.00 Pregled naše mladinske književnosti (Josip Vandot) 18.20 Radijski orkester 18.40 Literarna ura: Novo gledališče (prof. France Vodnik) 19.00 Radijski orkester 19.30 Nacionalna ura: Stevan Šupljikac (iz Belgrada) 20.00 Čas, jedilni list, program za soboto 20.10 Gospod Jože Gostič poje Medvedove samospeve 21.30 Čas, poročila 21.50 Harmonika solo, g. Kokalj 22.20 Valčkova ura na ploščah.

Sobota, 29. decembra: 12.15 Solistični instrumentalni koncert na ploščah 12.15 Poročila 13.00 Čas, Baletna godba na ploščah 18.00 Radijski orkester 18.15 Aktualnosti (Ljudevit Mrzel) 18.30 Radijski orkester 19.00 Kriza v razmnoževanju evropskih narodov (ing. Ferdo Lupša) 19.20 Vesele pesmice na ploščah 19.30 Nacionalna ura: Pred 100 leti in danes (iz Belgrada) 20.00 Čas, jedilni list, program za nedeljo 20.10 Zunanji politični pregled (dr. Jug) 20.40 Romantična glasba, Radijski orkester: Schubert: H-mol simfonija; vmes: Slovenski vokalni kvintet poje skladbe romantikov 21.40 Čas, poročila 22.00 Citre solo, g. Mezgolits; vmes: Slovenske narodne, pojeta gg. Jelačin in Žagar s spremljevanjem harmonike (g. Stanko).

Drugi programi:

PETEK, 28. decembra. *Belgrad:* 20.30 Zagreb — *Zagreb:* 20.30 Vokalni koncert 21.00 Recitacije 21.30 Kvartet — *Dunaj:* 17.55 Koncertna ura 19.45 Zabavni koncert 21.00 Simfonični koncert 23.05 Stari Dunaj 24.05 Plošče — *Budimpešta:* 19.55 Vokalni koncert 20.50 Pester večer 22.00 Orgelska glasba 22.50 Ciganska glasba — *Milan-Trst:* 17.10 Koncert 21.00 Orkestralni in solistični koncert — *Rim-Bari:* 16.00 Klavirski in vokalni koncert 20.45 Pester koncert — *Praga:* 19.30 Plesna glasba 20.10 Gulliverjeva potovanja 21.25 Kvartet v es-duru, Dvoržak — *Varšava:* 20.15 Simfonični koncert 23.05 Plesna glasba — *Nemčija:* 20.15 Vesela glasba — *Berlin:* 18.45 Nova zabavna glasba 21.00 Letni pregled — *Königsberg:* 19.10 Beethovnova klavirska glasba 21.00 Tretja simfonija, Bruckner — *Hamburg:* 19.00 Magdeburški komponisti 21.00 Večerni koncert — *Vratislava:* 19.00 Plesna glasba 21.00 Igra s petjem »Dekla kot gospodinja« — *Lipsko:* 18.50 Narodna glasba 21.00 Igra — *Köln:* 19.00 Vesela ura 21.00 Igra »Jožef, natakar« 21.35 Plošče — *Frankfurt:* 18.50 Orkestralni koncert 21.00 Igra »Kanal« — *Stuttgart:* 18.45 Plesni večer 21.00 Sodobni komponisti — *Monakovo:* 19.00 Plesna glasba 21.00 Veseloigra »Kikerji« — *Curih:* 19.30 Klavirska glasba 21.10 Mojstrski koncert — *Strassburg:* 19.30 Radijski orkester 22.00 Stara in nova italijanska glasba.

Poljčane

Gledališka predstava. Tuk. agilno prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 30. t. m. ob 15 v Šumerjevi dvorani tridejansko dramo »Vrnitev«, katero je spisal J. Vombergar. Vse vloge so kar najboljše zasedene in se obeta radi tega dober obisk.

Sport. S. K. Boč v Poljčanah priredi v nedeljo, dne 30. t. m. dopoldne v dvorani gostilne Hartner table-tenis turnir za prvenstvo Dravinjske doline v singlu in doublu. Igra se izločilno za prehodni pokal S. K. Boča, katerega je daroval g. P. Pristonik. Drugo in tretje plasirani v singlu in prvi par v doublu dobijo lične diplome. Turnirja se lahko udeleže tudi dame za naslov prvakinje Dravinjske doline. Prijavnina je 5 Din za igralca in posamezno disciplino. Obeta se obilna udeležba mariborskih, celjskih in drugih znanih ping-pong igralcev Prijavnine na S. K. Boč do sobote, dne 29. t. m.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1'—; ženitovanjski oglasi Din 2'—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10'—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2'50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

VEDNO ZDRAVE NOGE brez žulj in kurjih očes samo s SETA VLOŽKI

Službe iščejo

Natakar

išče službo s 15. januarjem v restavraciji ali kavarni. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14493. (a)

Dekle z dežele

pridno in pošteno, z meščansko šolo, išče učno mesto v trgovini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14521. (a)

Službo dobe

Sobarico

vajeno vseh hišnih del - razen kuhe - sprejme trgovska hiša. Važnost se polaga na lepo pranje in likanje perila ter popolno zdravje. — Ponudbe pod »Vodovod v hiši« 14.146 upravi »Slovenca«. (b)

Tkalskega mojstra

za statve za bombaž, ki zna zlagati — sprejmem. Ponudbe na: Nafiz Afgan, mehanična tkalnica, Banja Luka. (b)

Dobro kuharico

vajeno navadne, meščanske kuhe in večjega gospodinjstva (12 oseb), snažno, popolnoma zdravo — sprejmem v stalno zaposlenje. - Vodovod in elektrika v hiši. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Izven Ljubljane« št. 14.394. (b)

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje

prijetno — takoj oddamo za 300 Din mesečno pri stari cerkvi v Šiški. — Jugolutz. (č)

Odda se

lepa, suha, opremljena ali prazna soba s posebnim vhodom - gospodični ali samostojni gospe za takoj. Povpraša se: Ribniška 13, Novi Vodmat. s

IŠČEJO:

Sostanovalko

sprejme starejša gospa v trnovskem okraju. Naslov se poizve v upravi »Slovenca« št. 14507. (s)

Denar

Telefon 38-10

Posredujem

denar na

hranilne knjižice

vseh denarnih zavodov Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (d)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana, Krekov trg 10

Kupimo

Sena in detelje

kupi vsako množino Fran Reiter iz Nemčije, hotel Kajfež, Ljubljana. (k)

Prodamo

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izberi v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Prodajalka

vajena tudi gostilne, želi zaposlitve, kjerkoli. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod 14.378. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi
pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon štev. 2951

Pumparce

površniki, obleke, perilo itd. — najcenejše pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Smuči in sanke

od najcenejših do najfinejših, v največji izbiri, nudi izdelovalec Fajfar M., Ljubljana, Trnovska ulica 25. Tel. 34-10. (l)

Pisalni stroj

»Underwood«, prav dobro ohranjen, poceni prodam. Matelič, Ljubljana, Gradišče 8 b/III. (l)

Mlekarska zadruga

na Dolenjskem proda 300 do 400 l mleka dnevno po nizki ceni. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.390. (l)

Purane, purice

pitane, zaklane, popolnoma očiščene, 10 kg 130 Din - franko po pošti razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Posestva

Stavbno parcelo

kupim ob Tyrševi cesti (Dunajski) za takojšnje plačilo s hranilnimi knjigami Mestne hranilnice v Ljubljani. Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Parcela 1935« štev. 14479. (p)

Pouk

Instrukcije

iz francoščine, latinščine in nemščine dajem; 8 dinarjev od ure. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14484. (u)

Nova hiša

enonadstropna naprodaj za 60.000 Din. — Jerko, Črnuče. (p)

Objave

Opozorilo!

Vsakdo, ki bo raznašal lažnivo obrekovanje, bo imel opravka s sodiščem. Uršula Kek. (o)

Avto-pnevmatika

rezervna, 32 x 6, kompletna, znamke Chevrolet, je bila dne 20. t. m. zjutraj izgubljena od Ljubljane do Planine. - Najditelja opozarjamo, da je kolo označeno, ker vozi avto čez mejo. Zato je najbolje, da ga vrne proti primerni nagradi v garaži Guštin, Kapiteljska ul. 3. (o)

Prireditve

Kavarna Stritar

Vsak večer koncert. —

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto ogliče, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman
Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

STAREJŠIM OSEBAM GRENIJO REVMATIČNE BOLEČINE STAROST

Vsem, ki trpite na revmatizmu, bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu, se Vam priporoča masaža. Za masažo je »Alga«. Masaža z »Algo« Vas krepi in osvežuje.

»Alga« se dobi povsod. 1 steklenica 14 Din.

Reg. S Br. 18117-32

✝

Umrla je danes v 64. letu starosti naša dobra mama

Marija Šarec roj. Zabret

posestnica in gostilničarka v Preserjah pri Kamniku

Pogreb bo v soboto, dne 29. decembra ob pol 10 na pokopališče Homec.
Molimo za njo in ohranimo jo v dobrem spominu!

Preserje, dne 27. decembra 1934.

Rodbine ŠAREC, ŠKERJANEC, ZABRET.

✝

Naznanjamo žalostno vest, da je božji Gospodar poklical k sebi svojega zvestega služabnika, očeta, moža, strica, gospoda

Štefana Odarja

na praznik njegovega patrona sv. Štefana ob 4 popoldne.
Pogreb pokojnega bo 28. decembra ob 11 dopoldne v Bohinjski Bistrici.

Bohinjska Bistrica, dne 27. decembra 1934.

Marija, žena; **Alojzij** in **Franc**, sinova, hčerka **Julka** — in ostali sorodniki.

✝

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš dobri, nepozabni oče, stari oče in soprog, gospod

Ivan Radej

posestnik in gostilničar

dne 26. t. m. ob pol 21, previden s tolažili svete vere, po dolgem in mučnem trpljenju, v 78. letu starosti, mirno umrl.
Pogreb blagega pokojnika bo v soboto, dne 29. decembra ob 15 iz hiše žalosti Breg št. 15 na okoliško pokopališče.

Celje, dne 27. decembra 1934.

Žalujoči ostali.

Tekma okrog sveta 33

X.

RESITEV

V eni izmed malih jurt v roparskem taborišču, ki bi prav za prav nudila udoben prostor za enega samega človeka, so čepeli okrog ognjišča na kožah štirje. Tla v jurti, ki je bila komaj pred nekaj urami postavljena, so bila samo za silo od snega očiščena prst.

Ogenj, podneten z argelom ali kravjekom, ter z nekoliko štori pokvečenih borov, je gorel v tolfu, to je nekakšen železen koš, ki stoji na treh nogah; dvigali so se modrordeči sikajoči plameni. Drugo gorišče je bila bencinska peč, opremljena radi prepiha spodaj z luknjami. Jurta je bila torej precej topla, četudi je bil zgoraj dimnik odprt in so posamezni piši kdaj pa kdaj z gričev, ki so obdajali taborišče, zanašali vanjo suh snežni prah.

Tri izmed štirih oseb so bili jetniki: Ethel Hurst, Edward Clark in njun tovariš v usodi, bogat mandžurski trgovec. Z njim se Ethel in Clark prav tako nista mogla sporazumeti kakor s četrto osebo, ki je bila član tolpe, prideljen jim za stražo in čigar nabiti revolver, ki ga je držal v roki, ni dovoljeval nobenega dvoma o njegovem zadržanju v primeru kakega morebitnega poskusa zoperstavljanja s strani jetnikov.

»Prav gotovo je bilo letalo, kar smo slišali,« je dejal Clark Etheli nadaljevaje pogovor, ki se je po vsem videzu med njima sukal okrog tega predmeta.

»Ako je bilo letalo, tedaj sedi v njem mister Gordon,« je izjavila Ethel. »In če bomo sploh rešeni iz tega strašnega položaja, bo to edino le njegova zasluga.«

Clark jo je pogledal na tak način, da je bilo jasno, kako se trudi doumeti smisel njenih besed.

»Ne umem vas prav,« je odvrnil. »Kaj pa vi veste o Gordonu?«

»Nič več kot to, da je v Verhnjem Udinsku lepo modro zapustil vlak, midva pa...«

»Ali je bil morda v vlaku?« jo je Clark presenečen prekinil.

»Seveda. Ali ga niste videli? Nemara ste ga iskali samo v spalnem vozu? Ako bi bili detektiv kakor jaz, bi morali vedeti, da ne smete iskati človeka, ki se hoče skrivati, nikdar tam, kjer bi moral po vsej pravici biti. Jaz sem si takoj ogledala druge vozove in, ko sem si skušala predstavljati neko kmetico brez košatih obrvi in umazanosti v obrazu, sem pod njim odkrila mister Gordonove poteze. To je detektivski nagon, ki ga moramo gojiti.«

»Zakaj mi tega niste povedali?«

»Ali ste mi morda naročili, naj najdem mistra Gordona?«

»Ah da, pozabil sem. To je vaš poklic.«

»Kaj neki drugega? Kateri drugi razlog bi neki mogel biti, da pomagam enemu proti drugemu dobiti stavo?«

»To je res. Koliko pa bi veljalo vaše zanimanje za stvar?«

»To zavisi od moje centrale v Londonu. Zdaj sem v službi, in za časa svojega službovanja nimam pravice sprejemati zasebnih naročil. Sicer pa pozabljate, da se najini poti v Pekingu ločita — ako sploh kdaj prideva tja, za kar je trenotno prav malo upanja.«

»Vi nameravate ostati v Pekingu?«

»Ne dalje kot je potrebno.«

»Nato se boste vrnili?«

»Domov vsekakor. O kaki vrnitvi skoraj ni, da bi govorili, zakaj sklenila sem izrabiti priložnost, da si ogledam tudi drugo poluto sveta. Zato bom najbrž izbrala za pot domov smer skozi Ameriko.«

»Povedali pa mi še niste, odkod vaša domneva, da je bil Gordon v letalu?«

»Ker je bil namenjen iz Verhnjega Udinska z letalom skozi Majmačin v Peking.«

»Damn the impudence!«

»Kaj ste rekli?«

»Oprostite! Menil sem le — well, mislil sem, da je kaj takega pozimi neizvedljivo. Sicer bi bil seveda sam poskusil. Toda v teh razmerah se mi je zdela najmanj nevarna pot tudi najkrajša.«

»Ni videti, da bi bilo tako.«

»Well, ako je bil Gordon zares v letalu, kakor pravite in kakor se tudi meni samemu zdaj zdi verjetno, bo o prvi priložnosti, ki se mu bo nudila, obvestil Ohrano, kje smo. Vprašanje je samo: kaj bo z nami potem?«

»Kaj si mislite? Ali se vam zdi verjetno, da je naše življenje v nevarnosti?«

»Meni se zdi, da jim je bolj do kake odkupnine. Ali so vam že pobrali denar? Mene so do kraja izropali. To se pravi, kolikor sem imel gotovine pri sebi. K sreči tega ni bilo preveč. Glavni znesek imam v travelle-čekih. Te so mi pustili, ker niso vedeli, kaj bi z njimi počeli. Samo zaradi svoje zlate ure se jezim.« To je pobasala ta-le režeča se karikatura, ki nas straži. — Le poglejte!«

Stražar je spet bogve katerikrat že potegnil uro iz žepa in jo z dopadljivim naivnim režanjem ogledoval; menda bolj zato, da bi se naslajal ob pogledu nanjo kakor pa, da bi pogledal, koliko je ura.

»Tudi meni so vzeli samo gotovino in nekaj nakita, ki ga bo kmalu nosila kakšna Anuška ali Hanka na svoji pražnji obleki. — A kako neki bomo mogli plačati kakšno odkupnino?«

»O tem se bodo pogajali z oblastmi. Bodo že našli kakšno priložnost, da nam pošljejo tolmača. Potem ne bo posebno težko spremeniti naše traveller-čeke v kakšni majmačinski banki v gotovino ter plačati odkupnino. Zlo je le to, da nas ne bodo izpustili, preden ne bodo imeli cvenkov v rokah, in vi že veste, kaj to pomeni zame.«

»Torej ne mislite, da bodo orožniki in vojaki, ki jim je zdaj gotovo znano skrivališče lopovov, enostavno obkolili taborišče in jih ujeli?«

»Upam, da tega ne bodo storili. Zakaj preden bi prišlo tako daleč...«

Clark ni povedal do kraja svoje bojazni, zakaj prekinil ga je eden iz tolpe, ki je pomolil glavo v jurto ter nekaj spregovoril s stražo, in nato izginil.

Stražar je vstal, rekel nekaj mandžurskemu trgovcu v jeziku, ki ga je le-ta umel, ter pozval Ethelo in Clarka, naj se ogrneta v svoje kožuhe in zapustita jurto.

Oba sta pričakovala tega, zakaj ni bilo misliti, da bodo čakali na orožnike in vojake, ki bodo prav gotovo kmalu prišli. Nasprotno, bilo je čisto jasno, da si bodo čim hitreje poiskali drugo skrivališče; gotovo so poznali v tej samotni in deloma gorati pokrajini mnogo takih.

Navzlic temu je bila Ethel sila nemirna, ker se ji je zdelo, da ji vsaka sprememba položaja prinaša nevarnost. Pogledala je Clarka in mandžurskega trgovca, a tudi na njima ni opazila ničesar, kar bi jo moglo pomiriti. Oba sta bila bleda, Mandžurec celo pepelnosiv, in sta izdajala veliko zaskrbljenost.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.